

Homofiles opplevelse av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv

Mona N. Bollestad

Hovedoppgave ved Psykologisk institutt

UNIVERSITETET I OSLO

April 2014

Homofiles opplevelse av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv

Mona N. Bollestad

Hovedoppgave ved Psykologisk institutt

Universitetet i Oslo

April 2014

© Mona N. Bollestad

2014

Homofiles opplevelse av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv

Mona N. Bollestad

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Forskning har vist hvordan kjønn og kjønnsroller påvirkes av identifikasjon med og imitasjon av rollemodeller (Maccoby & Jacklin som sitert i Basow & Howe, 1980). Derfor blir gode rollemodeller som LHB-ungdom kan identifisere seg med, viktige for å modellere suksess både i skole, arbeid og kjærlighet. Men rollemodeller er bare til inspirasjon i den grad en kan identifisere seg med modellen (Nauta & Karunanayake, 2004). Selv om LHB-andelen i befolkningen er en minoritet, er det relativt sett likevel få LHB-karakterer i media.

Denne oppgaven ser på hvilken opplevelse unge voksne LHB-personer har av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv. Fortolkende fenomenologiske analyser er foretatt på bakgrunn av intervjuer med fem deltagere mellom 18 og 25 år. Til tross for forskjeller i tema er det noen elementer som går igjen hos deltagerne, blant annet en opplevelse av media som fokusert på negative aspekter ved kjærlighet mellom LHB-personer. Fremstillinger av forhold som unyansert og LHB-personer som overdrevet seksualiserte er to av flere stereotypier som fortsatt er utbredt, og prosessen med å komme ut er ofte tema når LHB-personer først er med i for eksempel film eller serier. Selv om denne prosessen ikke alltid fremstilles negativt, opplever deltagerne at den står i veien for andre fremstillinger av LHB-personer som har funnet seg til rette i identiteten sin.

Forord

Tanken bak denne oppgaven begynte som en undring: hvordan ville det ha vært for meg hvis majoriteten i befolkningen hadde en annen seksuell legning? Og hvordan ville jeg opplevd det hvis samfunnet og media nesten utelukkende viste meg romantikk mellom to av samme kjønn?

Ved å gjennomføre studien ønsket jeg å få innblikk i hvordan man kan danne seg forestillinger om romantisk kjærlighet til noen av sitt eget kjønn i lys av medias påvirkning. Jeg oppdaget at å definere og reflektere rundt media og medias påvirkning ville være en egen oppgave i seg selv, og man kan heller ikke vitenskapelig gjøre rede for hvordan en selv påvirkes. Slik kom ordet «opplevelse» inn i oppgaveteksten. Å be noen gjøre rede for sin egen opplevelse av medias påvirkning ble mer fruktbart.

Denne oppgaven ville ikke vært mulig å skrive uten hjelp fra flere kanter. Først og fremst vil jeg takke deltagerne mine, som har delt av seg selv, og sine erfaringer, og vist meg den enorme tilliten som kreves for å la noen andre tolke sine egne opplevelser. Jeg håper dere kan kjenne dere igjen, og føle dere forstått i teksten. Jeg er virkelig takknemlig, og jeg føler meg privilegert som har møtt dere. Jeg vil også takke for uvurderlig hjelp fra veilederen min, Ole Jacob Madsen, som blant annet har delt ut skepsis og oppmuntring på alle de riktige stedene. Og til slutt vil jeg takke familie og venner som har vist meg forståelse og varme gjennom hele prosessen.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Bakgrunn for studien	1
1.1.1	Definisjoner.....	1
1.2	Forskning på feltet	2
1.2.1	Media og identitet.....	2
1.2.2	Media og psykiske vansker	3
1.2.3	Media og romantikk	5
2	Metode.....	7
2.1	Metodevalg	7
2.1.1	Fortolkende fenomenologisk analyse (IPA).....	7
2.2	Prosedyre	7
2.2.1	Rekruttering.....	7
2.2.2	Innsamling og innledende behandling av data	8
2.2.3	Analyse av intervjuene	8
2.3	Etiske vurderinger.....	9
3	Resultater.....	10
3.1	Deltagerne.....	10
3.2	Framstilling av funn.....	10
3.3	Emilie.....	10
3.3.1	Usikkerhet	10
3.3.2	Seksualisering av lesbiske	13
3.3.3	Stereotyper	15
3.3.4	Lesbisk seksualitet som noe skiftende	17
3.3.5	Støtte.....	19
3.3.6	Tillit.....	21
3.3.7	Oppsummering	22
3.3.8	Refleksjoner	22
3.4	Dani	22
3.4.1	Usikkerhet	22
3.4.2	Stigma.....	23
3.4.3	Kjønnsroller.....	26

3.4.4	Støtte.....	27
3.4.5	Lesbisk seksualitet som noe skiftende	29
3.4.6	Forhold	31
3.4.7	Barn	32
3.4.8	Rollemodeller	32
3.4.9	Oppsummering	34
3.4.10	Refleksjoner	34
3.5	Anna.....	35
3.5.1	Prosessen med å komme ut	35
3.5.2	Diskriminering	36
3.5.3	Seksualisering av LHB-personer.....	38
3.5.4	Støtte.....	39
3.5.5	Oppsummering	41
3.5.6	Refleksjoner	41
3.6	Bjørn	41
3.6.1	Pornografi.....	42
3.6.2	Prosessen med å komme ut	43
3.6.3	Forhold	46
3.6.4	Rollemodeller	46
3.6.5	Oppsummering	48
3.6.6	Refleksjoner	48
3.7	Carl	49
3.7.1	Gaysir	49
3.7.2	Prosessen med å komme ut	52
3.7.3	Diskriminering	53
3.7.4	Støtte.....	54
3.7.5	Verden som skremmende	55
3.7.6	Kjærlighet i media.....	56
3.7.7	Åpenhet	58
3.7.8	Oppsummering	62
3.7.9	Refleksjoner	62
4	Diskusjon.....	63
4.1	Tema	63

4.1.1	Rollemodeller/Støtte/Åpenhet/Pornografi/Gaysir	63
4.1.2	Usikkerhet/Proessen med å komme ut.....	64
4.1.3	Diskriminering/Stereotyper/Stigma/Verden som skremmende	65
4.1.4	Seksualisering av LHB-personer/Lesbisk seksualitet som noe skiftende	65
4.1.5	Forhold/Kjærlighet i media/Tillit/Barn/Kjønnsroller.....	66
4.2	Studiens begrensninger.....	66
4.3	Forfatterens subjektivitet	67
4.4	Implikasjoner	68
5	Konklusjon	69
	Litteraturliste	70
	Vedlegg 1	74
	Vedlegg 2	75
	Vedlegg 3	78

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for studien

Heterofile har i sine nærmiljø, hjemme, blant venner og i media, mange rollemodeller for hvordan kjærlighet kan se ut. Scenesetninger av hvordan man som heterofil kan treffe partnere og hvordan man tar kontakt og dater, hvordan et forhold forløper seg, og hvordan man får barn, beskrives til barn og unge i ord, bilder og handlinger i stort omfang.

Mye av det som er nevnt ovenfor er for mange direkte overførbart til kjærlighet mellom to av samme kjønn. Andre ting vil naturlig nok være annerledes. Som seksuell minoritet vil man ikke ha tilgang til rollemodeller i nærmiljøet på samme måte som heterofile har, spesielt ikke mens man er ung. Derfor vil media spille en viktig rolle for denne gruppen både når de aktivt ser etter rollemodeller, og i hvordan de passivt blir introdusert for andre med samme legning. Hvordan opplever man, som en seksuell minoritet i Norge i dag, medias påvirkning på eget kjærlighetsliv?

1.1.1 Definisjoner

«Homofile» blir i tittelen brukt som en samlebetegnelse for både menn og kvinner som kan bli forelsket og/eller bli seksuelt tiltrukket av noen av sitt eget kjønn. Videre vil oppgaven bruke betegnelsen LHB-personer for å benevne lesbiske, homofile og bifile.

Media vil i denne oppgaven bli definert som all form for kommunikasjon der mottaker er ukjent: presse, radio, TV, ukeblader, bøker, tidsskrifter, film, musikkutgivelser og internett.

Kjærlighetsliv vil i denne oppgaven defineres som all atferd og kognisjon rundt romantisk kjærlighet og underliggende aspekter som forelskelse, sex, samliv og barn.

1.2 Forskning på feltet

Kjærlighetsliv, hvem vi er, og hvordan vi ser på oss selv i et forhold, er uløselig knyttet sammen med identitet. Studier har samtidig funnet evidens for at identitetsfølelse er knyttet sterkere til rollemodeller i media, når man tilhører en marginalisert gruppe (Steele, 1999). Maccoby og Jacklin (som sitert i Basow & Howe, 1980) påpeker hvordan kjønn og kjønnsroller påvirkes av identifikasjon med og imitasjon av rollemodeller. Men en rollemodell er ifølge Nauta og Karunanayake (2004) bare til inspirasjon i den grad en kan identifisere seg med modellen. Derfor blir gode rollemodeller som LHB-personer, og kanskje spesielt LHB-ungdom, kan identifisere seg med, viktige for å modellere suksess både i skole, arbeid og kjærlighet. Selv om LHB-andelen i befolkningen er en minoritet, er det allikevel få LHB-karakterer i media, sett i forhold til i samfunnet. Og en betydelig andel av LHB-personene i media er fremstilt som psykisk syke (Cook, Rostosky & Riggle, 2013) eller som utelukkende tragiske eller komiske. Oppgaven vil nå gi en kort oversikt over forskning på LHB- og media-feltet innenfor disse tre domene: identitet, psykiske vansker og romantikk.

1.2.1 Media og identitet

Media er et sentralt element i moderne liv, og kjønn og seksualitet ligger i kjernen av hva vi tenker på som identitet. Med så mange bilder og beskjeder i media om menn, kvinner og seksualitet i dag, vil det være svært usannsynlig at disse ideene ikke skulle ha noen påvirkning på identiteten vår (Gauntlett, 2008). I Europa og USA bruker befolkningen typisk 3-4 timer hver dag til å se på TV. Det er følgelig mye informasjon som konsumeres, selv om man ikke tenker over det som «informasjon» (Gauntlett, 2008). Forskning har funnet evidens for at tenåringer velger ut hva de ser på i media, basert på hva de har opplevd i livet, hvordan hverdagen deres er, og hva de tenker om dette (Steele, 1999). Dessverre vil noen grupper tenåringer sjeldent se noen som ligner dem, eller liv som ligner deres i media. Og når de først ser mennesker eller hører historier de kan relatere til viser studier, ifølge Steele, at disse gruppene påvirkes mer enn andre ungdommer.

I Gomillion og Giulianos (2011) studie rapporterte 126 LHB-deltagere at media hadde påvirket deres selvrealisering, komme ut-prosess og nåværende identitet, ved å tilby

rollemodeller og inspirasjon. Videre fortalte deltagerne at rollemodeller fra media hadde vært kilder til stolthet, inspirasjon og støtte. Gomillion og Giuliano konkluderte derfor med at å øke tilgjengeligheten av LHB-rollemodeller i media sannsynligvis vil påvirke LHB-personers identitet positivt. Å eksponere barn for eventyrkarakterer fra bøker som har samme kjønn og som er sterke og positive rollemodeller har vist seg å øke barnas positive selvkonsepter. Barns selvpersepsjon kan med andre ord forandres når de utsettes for figurer i media som ligner på dem selv, men barna må selv føle at de deler karakteristikker med figurene (Gomillion & Giuliano, 2011; Ochman 1996). Gomillion og Giuliano mener disse funnene kan generaliseres til å gjelde også for unge LHB-personer. De mener positive rollemodeller som ligner på en selv kan gi økt selvtillit og mestringstro, som igjen kan hjelpe ungdommene til å komme ut og utvikle en sunn identitetsfølelse. At likhet mellom rollemodellen og individet predikerer rollemodellens påvirkningskraft er påvist i en rekke studier. (Basow & Howe, 1980; Giuliano, Turner, Lundquist, & Knight, 2007; Gomillion & Giuliano, 2011; Karunanayake & Nauta, 2004; Lockwood, 2006). Forskning har også vist positive utfall hos unge lesbiske kvinner som har rollemodeller de kan identifisere seg med og som gir dem en følelse av ikke å være alene i verden (Bringaze & White, 2001; Gomillion & Guiliano, 2011). Man kan dermed med stor grad av sikkerhet si at LHB-karakterer og -personer i media har stor påvirkningskraft på unge LHB-personer, i kraft av å ligne dem, selv om disse karakterene og personene relativt sjeldent fremstilles i media.

Deltagerne i Gomillion og Giulianos (2011) studie ble spurt om hva de ønsket å se mer av i forbindelse med homofile, lesbiske og bifile i media, og det mest frekvente svaret var at de ønsket mer realistiske karakterer, flere «normale folk med normale jobber, som tilfeldigvis er homofile». Deltagerne ønsket også å se flere familier med foreldre av samme kjønn og flere positive fremstillinger generelt.

1.2.2 Media og psykiske vansker

Karakterer i bøker, filmer og serier kan være inspirasjonskilder for unge lesbiske kvinner til å kunne omfavne og uttrykke sine autentiske selv (Gomillion & Guiliano, 2011). Cook et al. (2013) undersøkte hvordan unge lesbiske karakterer fremstilles i romaner. Studien viste at mange av disse heltinnene slet med psykiske problemer som lav selvtillit og depresjon. Noe

som igjen kan gi inntrykk av at psykiske vansker er knyttet til lesbisk identitet. Crisp (2009) kom i sin studie av fem romaner for ungdom frem til at homofile ungdommer fremstilles som sosialt uakseptable og vil derfor oppleve trakassering. Karakterene måtte være resiliente for å overleve og forhold mellom to av samme kjønn ble beskrevet som unormalt, med unntak av i konstruerte fantasiverdener.

Man kan spørre seg om LHB-ungdom kjenner seg igjen i disse fremstillingene, og dermed opplever en normalisering av sine egne opplevelser og symptomer, eller om fremstillingen av LHB-identitet knyttet til psykiske vansker fører til enda mer stigma. Studier har vist at det er en høyere prevalens av psykiske lidelser som substansmisbruk, affektive lidelser og suicid blant LHB-personer (Cochran, Sullivan & Mays, 2003; Meyer 2003). Dette er bekymringsfullt, men med «høyere prevalens» menes det ikke at alle LHB-personer opplever psykiske symptomer. Uten å miste av synet betydningen av å normalisere det å gå gjennom en vanskelig periode i forbindelse med å komme ut, burde det være rom for å fremstille LHB-personer i media som mentalt friskere enn det som er tilfellet i dag. Meyer (2003) fant at det er selve stresset ved slik stigmatisering fører til høyere prevalens av psykiske lidelser. «Suicid-narrativet» som ofte fremstilles i media opprettholder negative stereotypier, og er ikke karakteristisk for flertallet av LHB-personer. Å fremstille identitetsutviklingen hos LHB-personer som problematisk og fylt med psykologiske symptomer ser ut som noe som henger igjen i samfunnet fra tidligere tiår med medisiner og patologisering av ikke-heterofile seksuelle legninger (Cohler & Hammack, 2007; Cook et al., 2013).

Et annet aspekt ved bøkene Cook et al. (2013) analyserte var ensomheten de lesbiske karakterene følte på. Man kan igjen argumentere for at dette hjelper med å normalisere leserens følelser. Men å karakterisere et liv som LHB som ensomt og ufullstendig med mindre de har et idyllisk og romantisk forhold, vil med større sannsynlighet bare føre til urealistiske romantiske forventninger. Når rollemodellene i bøkene karakteriseres som ensomme med lite eller ingen støtte rundt seg, vil sjansen være der for at leserne føler seg enda mer isolert og alene (Cook et al., 2013).

Cook et al. (2013) konkluderer med at fremstillinger av homofile var bedre i 2011, da romanene som er analysert i artikkelen, ble utgitt, enn de var i tidligere generasjoner studier som Jenkins' (som sitert i Cook et al.) analyse fra perioden 1970 til 1990. Men Cook et al.

påpeker at lesbiske forhold fortsatt betegnes av å inneholde den kjærlige, feminine, gjerne depressive jenten, og den hyperseksuelle, aggressive og maskuline "gutte-jente" kjæresten hennes. Cook et al. understreker i sin artikkel at det er ledig plass til romaner med homofile og lesbiske karakterer som bryter med de tradisjonelle maskuline og feminine rollene. Og at mer utradisjonelle karakterer hadde gitt mer bredde til å finne noen å identifisere seg med som ung LHB-person.

Sosiologen Pierre Bourdieu (som sitert i Couldry, 2003) insisterer på den enkle, men dype sannhet om hvilken symbolsk makt TV har: privilegiet av å konstruere den sosiale virkeligheten. Media kan gi grobunn for mer positive rollemodeller ved å presentere karakterer med bedre psykisk helse og en mer fleksibel kjønnspresentasjon, i stedet for å fortsette å gjenspeile maskuline/feminine-dikotomier. Friheten fra rigide kjønnsroller og til å skape nye kjønnsuttrykk er et positivt og verdsett aspekt ved LHB-identitet (Cook et al., 2013; Riggle, Whitman, Olson, Rostosky, & Strong, 2008).

1.2.3 Media og romantikk

Medieviteren David Gauntlett (2008) poengterer hvordan romantiske drama viser oss hvordan elskere interagerer. Når man har sex for første gang i livet, hvordan vet man hvordan man skal oppføre seg? Gauntlett peker på film og TV som det fremste referansepunktet for de aller fleste. Moddelmog (2009) skrev om homofile, lesbiske og bifile i amerikanske romantiske komedier. Hun påpeker den nesten totalt fraværende tendensen av kjærlighetsscener mellom to av samme kjønn i komediene, og hvordan homofile, lesbiske eller bifile etniske minoriteter er så godt som ikke-eksisterende. Hun mener denne skjevfordelingen i media gjør homofile, lesbiske og bifile i USA til annenrangs borgere, som ikke bare nektes en rekke rettigheter forbeholdt heterofile, men som i tillegg skambelegges for å ønske seg en plass i samfunnet. Hvordan denne skjevfordelingen i media påvirker amerikanske LHB-personer kan tenkes å kunne generaliseres til Norge, da en betydelig del av nordmenns medieforbruk er amerikanskprodusert.

Cook et al. (2013) undersøkte hvordan forskjellige former for media er den primære kilden for romantiske rollemodeller for LHB-personer, mens heterofil ungdom i større grad kan se til

sine venner og bekjente. LHB-ungdom har i mindre grad tilgang til LHB-personer i nærmiljøet sitt som de kan identifisere seg med (Bond, Hefner, & Drogos; Raley & Lucas som sitert i Cook et al., 2013). Derfor blir medias ofte utilfredsstillende fremstilling av LHB-karakterer gjerne den eneste kilden LHB-ungdom har til ikke-heterofile rollemodeller, når de skal utforske og forme sitt eget kjærlighetsliv (Padva som sitert i Cook et al., 2013).

2 Metode

2.1 Metodevalg

Ettersom oppgavens formål var å få tak i deltageres egne opplevelser av medias påvirkning, falt det seg naturlig å gjennomføre en kvalitativ intervjustudie. Analysemetoden best egnet for oppgavens formål ble ansett å være fortolkende fenomenologisk analyse, da den legger vekt på deltageres egne erfaringer, forståelse og hvilken betydning fenomenet som undersøkes har for dem (Flowers, Larkin & Smith, 2009).

2.1.1 Fortolkende fenomenologisk analyse (IPA)

Fortolkende fenomenologisk analyse, eller Interpretative Phenomenological Analysis (IPA), har røtter hentet fra fenomenologi, hermeneutikk og idiografisk tenkning (Flowers et al., 2009). IPA er en induktiv tilnærming, hvor man spør deltageren som en ekspert på eget liv, om å snakke om hvordan de tenker om et fenomen, i stedet for å bruke a priori hypoteser for å gjøre antagelser om hvordan mennesker tenker, noe som ofte blir gjort innen eksempelvis helsepsykologi, mener Flowers et al.

Et viktig aspekt ved metoden, såvel som i all forskning, er at forskeren gjør seg kjent med egne erfaringer med det valgte fenomenet, og at hun er bevisst sine egne forforståelser (Flowers et al., 2009). Min egen erfaring og forforståelse av fenomenene vil bli tatt opp i presentasjonen av funnene og som et eget punkt i diskusjonsdelen av oppgaven.

2.2 Prosedyre

2.2.1 Rekruttering

I planleggingsfasen av rekrutteringen ble det vurdert å kontakte flere kilder for å få tilgang til deltagere, deriblant LLH (Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner),

nettsiden og møtestedet Gaysir og LGBTIQ-nettverket ved Universitetet i Oslo (UiO). Til slutt falt valget på å sende en åpen forespørsel om å delta i forskningsprosjektet gjennom studentenes epostliste ved Psykologisk institutt ved UiO. I e-posten (vedlegg 1) ble det forklart hva deltagelse i studien ville innebære for deltagerne, hvilke kriterier man måtte oppfylle for å kunne delta, hva oppgavens problemstilling var, samt bakgrunnen for studien. Det ble presisert tydelig at deltagelse var frivillig, at man kunne trekke sitt samtykke når som helst, uten å oppgi noen grunn, og at all data ville bli behandlet konfidensielt.

2.2.2 Innsamling og innledende behandling av data

Alle intervjuene ble gjennomført av meg ved Psykologisk institutt, og de varte i 1 til 2 og ½ time. Som takk for hjelpen fikk deltagerne et gavekort fra Akademika på 150,-. Intervjuene var semistrukturert, der intervjuer hadde forberedt spørsmål (vedlegg 2) som utgangspunkt for samtalen. Deltagerne fikk likevel i stor grad styre hvor hovedfokus ble lagt innenfor disse spørsmålene. Intervjuene ble tatt opp på lydbånd, for så å bli transkribert i sin helhet. Signifikant pauser og følelsesuttrykk som latter og lignende ble notert, i tillegg til om deltageren snakket bemerkelsesverdig, som veldig lavt eller fort. Grunnet fare for gjenkjenning ble dialektmerker fjernet. Transkriptene ble så analysert ved hjelp av fortolkende fenomenologisk analyse for å finne gjennomgående temaer i intervjuene.

2.2.3 Analyse av intervjuene

I Flowers et al. (2009) guide beskrives IPA som en åpen og tilpasningsvennlig metode der det legges stor vekt på godt kjennskap til materialet som tolkes, og at funnene og tema i tolkningene ligger tett opptil deltagerens egne opplevelser. Forskeren søker i intervjuet etter detaljerte beskrivelser i deltagerens egne ord omkring fenomenet som studeres.

Analysen ble gjennomført som Flowers et al. (2009) anbefaler ved at beskrivelsene i transkripsjonen ble brutt ned til mindre meningsbiter, som igjen ble kommentert på. Kommentarene ble delt i tre kategorier: Deskriptive, lingvistiske og konseptuelle. De deskriptive kommentarene tok form av notering av nøkkelord, fraser og forklaringer om

hendelser og erfaringer som var viktige for deltageren. Lingvistiske kommentarer tok for seg nyansene i språket. Og de konseptuelle kommentarene var i større grad spørrende og tolkende, der svarene ble forsøkt knyttet til deltagerens forståelse, bekymring, påstander og/eller erfaringer.

Fra det bearbejdede transkriptet ble det så trukket frem tema i henhold til Flowers et al. (2009) sin guide. Temaene gikk jeg som forsker så i dialog med, der jeg forsøkte å tolke blant annet betydningen deltageren la i hvert tema. Deretter ble forholdet mellom temaene undersøkt, før jeg reflekterte over mine egne persepsjoner, forestillinger, og prosessen generelt. Denne prosessen ble gjentatt for hvert intervju, og til slutt ble temaene knyttet sammen på tvers av intervjuene og reflektert over i sin helhet.

2.3 Ethiske vurderinger

Deltagerne ble informert om at de når som helst kunne trekke seg fra studien, også etter intervjuene var gjennomført, innen rimelig tid. All rekruttering foregikk på Psykologisk institutt UiO, og grunnet fare for at deltagerne skulle bli gjenkjent er navnene endret og dialektmerker, nøyaktig alder og andre elementer som er lett gjenkjennbare er fjernet fra analysene og de påfølgende tolkningene. Lydopptakene og de transkriberte filene samt andre dokumenter, ble oppbevart forsvarlig innelåst. Studien ble vurdert og godkjent (vedlegg 3) av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

3 Resultater

3.1 Deltagerne

Fem unge voksne i alderen 18 til 25 år ble intervjuet i forbindelse med oppgaven. Tre av deltagerne var jenter, hvorav en oppgav bifil legning og de to andre lesbisk. De resterende to deltagerne var gutter, og begge to oppgav homofil legning. Grunnet fare for gjenkjenning vil ikke deltagerne bli beskrevet utover det som er relevant for temaene de trekker frem.

3.2 Framstilling av funn

En del tema gikk igjen hos flere deltagere, som for eksempel prosessen med å komme ut, forhold, rollemodeller og diskriminering. Overlappende temaer kan delvis skyldes at alle deltagerne ble spurt de samme spørsmålene, og flere tema overlapper mer enn navnene de har fått skulle tilsi. I presentasjonen av funnene vil hver deltaker bli presentert med sine temaer, før temaene i seg selv drøftes mer inngående i diskusjonen. Hvert tema vil bli belyst med sitater fra transkriptet, og mine refleksjoner rundt hvilken betydning temaet har for deltageren.

3.3 Emilie

Emilies tema er usikkerhet, seksualisering av lesbiske, stereotypier, lesbisk seksualitet som noe skiftende, støtte og tillit.

3.3.1 Usikkerhet

Usikkerhet kan trekkes frem som Emilies første tema. Hun forteller om hvor usikker hun var på legningen sin i starten, og usikkerheten hun opplevde i møte med media i denne perioden av livet.

Emilie oppdaget at hun var lesbisk sent i tenårene, da hun traff en jente mens de arbeidet på en isolert plass. På spørsmål om medias betydning i denne første perioden, svarer hun:

Det var ikke så mye media tilgjengelig i det hele tatt. Men sånn liksom når jeg kom hjem derfra da, så husker jeg jeg søkte en del sånn der, type bare søkte rundt på nettet etter informasjon. Jeg kan ikke liksom si at det var den siden, det husker jeg ikke helt.

Bringaze og White (2001) poengterer hvordan man begynner å føle seg annerledes enn andre når man tviler på legningen sin. For å utvikle en positiv identitet understreker de viktigheten av å ha sosial omgang med andre LHB-personer, og det å oppsøke litteratur og nettsider som kan redusere følelsen av å være alene. Emilie fortsetter med å fortelle:

Det var sånn der, type sånn, grupper på Facebook, eller YouTube-videoer med intervju av Ellen liksom, eller sånne ting. Jeg tror jeg så noen filmer, men jeg kan ikke huske hvilke, altså sånn type skjønnlitterære filmer, eller sånn. Men jeg kan ikke huske hvilken nå.

Da vi snakker om dette, sier Emilie gjentatte ganger at hun ikke husker. Man kan undre seg over om hun rett og slett ikke husker, eller det kan ha vært elementer i intervjusituasjonen som gjorde henne usikker og gjorde at hun ikke ønsket å prate om hva annet hun søkte frem av informasjon og filmer. Den eneste personen hun nevner i denne delen av intervjuet er Ellen.

Ellen DeGeneres, skuespiller, komiker og talkshow-vertinne, blir i media og i forskning på LHB-feltet omtalt som en god rollemodell (Gomillion & Guiliano, 2011). Som lesbisk, har hun selv opplevd diskriminering i amerikanske media etter hun kom ut, men har nå sitt eget populære talkshow, og er aktiv forkjemper for LHB-personers rettigheter. Sett sammen med Emilies utsagn om at hun ikke husker andre ting, som filmer og lignende hun så på, kan benevnelsen av Ellen muligens tillegges desto mer vekt. Ellen, står i opposisjon til filmindustriens til tider grove seksualisering av lesbiske, og graden av intriger og negative emosjoner det generelt er i filmer og serier med LHB-personer. Hun kan som rollemodell virke fast og trygg. Dette kan igjen være av betydning i en tid Emilie omtaler som kaotisk og

full av motsetninger: «Første halvåret kanskje så var jeg liksom så usikker på alt, og noen dager så tenkte jeg masse på det, og andre dager så ville jeg ikke tenke på det i det hele tatt.»

Bruken av ordet «alt», kan gi et bilde av at det var mer enn selve legningen som lesbisk hun var usikker på. Sett i sammenheng med konteksten og det at hun ikke nevner andre ting hun er, eller har vært, usikker på, vil det være nærliggende å tro at «alt» kanskje heller indikerer hvor stor betydning legning har i livet hennes. Emilie forteller videre om hvordan hun ikke ville tenke på legningen sin, og hvordan LHB-tematikk i media på disse dagene virket invaderende på henne. Spesielt en episode hun forteller om kan illustrere usikkerheten hennes, og hennes første møte med medias tendens til å seksualisere lesbiske kvinner:

Og så husker jeg, jeg slo på TV-en en gang, da jeg akkurat hadde kommet fra [jobben] vi var på, og det var bare sånn en og en halv måned etterpå kanskje, og jeg hadde ikke lyst til å tenke på det i det hele tatt, og så først så kom en eller annen, jeg husker ikke, en eller annen TV-serie hvor det var lesber, og jeg bare faen, og så skiftet jeg, og så kom en reklame av *Ally McBeal* på neste kanal hvor hun kysset hun ene, asiatiske partneren hennes, jeg husker ikke hva hun heter jeg, Lucy eller ett eller annet, og så skitt da, og så neste kanal var *The L Word*, så jeg bare, ok, jeg gir opp, og slo av TV-en.

Det er ikke utenkelig at Emilie ville skiftet kanal eller skudd av også hvis det hadde vært Ellen som var på TV. Hun sier selv at hun ikke ville tenke på temaet i det hele tatt. Men man kan lage en hypotese om at det finnes en sammenheng med det å være usikker på seg selv og legningen sin, og å bli oppgitt over serier som, i dette tilfellet *The L Word* (Chaiken, 2004) og *Ally McBeal* (Kelley, 1997), som i stor grad fokuserer på og fremstiller lesbiske og bifile kvinner som enten hyperseksuelle eller kun søkende etter en manns oppmerksomhet.

Jacksons studie (2009) viser hvordan den lesbiske kvinnen i media i dag fremstilles som attraktiv og sexy innenfor heteroseksuelle normer. Hun er som tynn, pen og med kurver, seksuelt ettertraktet og «hot». Studien påpeker hvordan det heterofile publikumet ser på intimitet som kyssing mellom to kvinnelige karakterer som skuespill, der skuespillerne ofte i virkeligheten er heterofile. Denne ideen om skuespill gir rom for at heterofile menn kan pirres av slike scener uten å bli satt på sidelinjen, fordi kvinnene gjør dette som kos eller kjærtegn

uten noen lystfølelse, eller for å vekke mannens interesse, ikke fordi de er seksuelt interessert i hverandre. Diamond (som sitert i Jackson, 2009), påpeker hvordan kvinnene som kysser hverandre i *Ally McBeal* er iscenesatt for å tiltrekke mannlige seere. Kvinnenes heterofile identitet er aldri i tvil, noe som gir muligheten til å se på hendelsen som skuespill fremfor identitet. En kan slik forstå Emilies oppgitthet over det å skru på TV-en og bli møtt av lesbiske karakterer som kun tenker på sex, eller kvinner som kysser andre kvinner kun for å få oppmerksomhet.

I løpet av dette halve året søkte altså Emilie etter informasjon i media, samtidig som hun periodevis stengte media ute. Jeg spurte henne om hun tror det ville hjulpet hvis mediekarakterene hadde hatt mer dybde, og det hadde vært flere av dem, i perioden rett før hun kom ut: «Ja, det tror jeg, [...] jeg kjente jo ingen da som jeg visste om i hvert fall, så hadde jo ikke, så hadde jeg ikke noe forhold til liksom homofili generelt.»

Emilie poengterer selv hvordan medias fremstilling av LHB-personer som stereotypiske, gir samfunnet, og spesielt ungdom i prosessen med å komme ut, et uriktig bilde av gruppen som homogen: «Jeg tror det hadde vært lettere hvis liksom man allerede var trygg på det at folk er forskjellige selv om de er homofile liksom. Vært det selv og kanskje.»

3.3.2 Seksualisering av lesbiske

I dag, sier McRobbie (som sitert i Jackson, 2009), blir den lesbiske karakteren sett på som situert innen den postfeministiske diskursen, der hun fremstilles som seksuelt attraktiv, begjærende og opptatt av egen lyst. Den nye postfeministiske kvinnen er fri til å velge, og autonom, men til grunn for hennes styrke ligger seksualiteten. Tradisjonell feminitet er fortsatt gjeldende, men er blitt reformulert til noe den postfeministiske kvinnen lekent velger å ta del i (Gill som sitert i Jackson, 2009). Heterofile menn, og til dels heterofile kvinner, blir i større grad enn lesbiske kvinner fremstilt i film og serier med flere personlige kvaliteter enn bare seksualitet, som seerne kan identifisere seg med. Sett i sammenheng med at det er færre lesbiske enn heterofile karakterer generelt i media, gir det at disse fremstilles oftere i seksuelle settinger et bilde til mediebrukere om lesbiske kvinner som overdrevent seksuelle.

Emilie fortalte om hvordan medias syn på lesbiske som seksualiserte mennesker var støtende i hennes egen prosess med å finne ut av seksualiteten sin. Serier som *The L Word* ble for mye i en periode. Men hun tok den likevel frem og så den noen måneder etter hun kom ut i stedet, når usikkerheten på egen legning var lagt mer til ro.

The L Word er en serie som følger en gruppe lesbiske venninner. Den har fått mye bra omtale for å ha tatt opp temaer som blant annet LHB-personers rettigheter i militæret og til å få barn, men har møtt kritikk for blant annet for å seksualisere lesbiske kvinner og fokusere på utroskap (Rogers, 2010).

Emilie forteller også om en serie hun ser på nå: *Orange is the New Black* (Kohan, 2013). Hun sier at de lesbiske karakterene er i «forskjellige gråsoner»:

Hun er i et kvinnefengsel, hun hovedpersonen, så noen av dem tror jeg er litt sånn «opportunity», altså litt sånn, det er ikke noen menn der, og de savner nærhet liksom, mens andre, de er jo, altså sånn helt lesbiske, og noen er litt i midten, eller noe i den duren, jeg vet ikke.

Å tematisere ensomhet i fengsel er et originalt konsept ved serien. Det som man kanskje i større grad kan sette spørsmålstegn ved er hvorfor det nesten utelukkende bare er hvite amerikanske kvinner i serien som må ha sex med hverandre for å oppleve nærhet. *Orange is the New Black* kan brukes som et eksempel ikke bare på medias seksualisering av lesbiske, men også medias fremstilling av lesbisk seksualitet som noe skiftende, og fremstillingen av lesbiske som utro, men dette vil oppgaven komme inn på senere.

Emilie gjør ikke videre noe stort nummer ut av seksualiseringen i *The L Word* og *Orange is the New Black*, men når fokuset i intervjuet skifter, og vi kommer over på musikk, så skifter noe i måten hun snakker på. Hun forteller meg om et band hun liker, der begge artistene, Tegan og Sara, er lesbiske og identiske tvillinger:

Mm, så jeg kjenner et par sånn, de er kule folk, eller hva man skal si, at det er, det er gøy med noen som er liksom kule, morsomme, hyggelige, hva skal jeg si, hyggelige vet jeg kanskje ikke helt, men det er de sikkert, ehm, som, som også er offentlig ute

da. Jeg har i og for seg truffet dem et par ganger [...] sånn «meet and greet» greie, og det, de er kule.

Hun snakker fortere, lettere og virker i det hele tatt mer glad når hun snakker om Tegan og Sara. De er lesbiske kvinner i media som er kule, morsomme, hyggelige og ute offentlig. Et bildesøk i Google viser to kvinner som på alle platecover og konserter kler seg «kult», uten å spille på sex. Seksualisering virker som et tema for Emilie i den grad hun ser ut til å ønske seg bort fra medias stereotypiske fremstilling av lesbiske som mer seksuelle enn andre.

3.3.3 Stereotyper

Emilie forteller om sine møter med LHB-personer i media, i tiden fra hun var i ferd med å komme ut, til i dag:

Det gjør meg ikke noe at folk er forskjellig liksom. Det gjør meg ikke noe, men i hvert fall sånn det er portrettert i media og sånne typer ting da så er det noen karakterer, særlig i filmer og sånn, så blir så veldig stereotypisk sånn, jeg vet ikke hva man skal si. Liksom veldig homofile eller så veldig annerledes.

Å passe inn i en gruppe som man «plutselig» havner i, vil være utfordrende uansett. Hvordan er det så å bli en representant for den gruppen etter man kommer ut, og samtidig ville skaffe seg informasjon, når man opplever at det meste av informasjonen i media gir et bilde av gruppen som veldig annerledes og stereotypisk? Jeg spør henne om hun er oppgitt eller sint over medias fremstilling av LHB-personer:

Mer, jeg tror i så fall at jeg er mer irritert over at, altså det hadde ikke gjort meg noe hvis de viste mer variasjon, men jeg føler det er veldig mye, skjønnlitterært da, hvor de har homofile karakterer som litt vel mange av dem er litt vel sånn stereotypisk, sånn folk tror at homofile er liksom. Det gjør meg liksom ikke noe om det hadde vært noen filmer som var sånn, men når det er så mange. Det er like mye variasjon innenfor homofile folk som ved andre folk. Det er ikke alltid filmer og sånn er like flinke til å vise det, men det finnes absolutt filmer som er flinke til å vise det og, jeg mener, jeg

skal ikke.. [...] Jeg synes ofte at de som, filmene som er flinkere til å vise liksom mer dybde da i homofile karakterer er gjerne filmer som er veldig sånn, som også bare homofile ser liksom.

Emilie forteller om irritasjon over mengden filmer som fremstiller LHB-personer som annerledes, og om sin opplevelse av at heterofile ikke ser «homofile filmer» med ikke-stereotypiske karakterer, og hvordan hun føler at dette gjør at heterofile tenker på stereotypiene som representative. Hvis heterofile tenker at stereotypiske fremstillinger av LHB-personer er representativt, er dette problematisk på flere nivåer. Det gir den seksuelle majoriteten et feil inntrykk, som igjen kan føre til mer diskriminering av LHB-personer. Men det vil også være mulig å tenke seg at massemedias fremstilling vil gi ungdommer, som oppdager at de selv ikke er en del av den seksuelle majoriteten, et veldig snevert bilde av seg selv.

Homofile karakterer i media med mer dybde, er noe man som LHB-personer ofte må lete etter selv, sier Emilie. Hvis media i større grad hadde fremstilt LHB-personer som «vanlige» mennesker, med en ikke heterofil-legning, kan det tenkes at usikkerheten Emilie følte på i starten ville vært mindre. Hun sier videre at:

Noe av det jeg synes er dust med sånn mainstream, særlig da lesbiske jenter er at de skal alltid kle dem i sånn, de skal alltid ha kort hår, og de skal gå i sånn guttetøy og de skal, i en sånn mainstream serie hvor de bare legger inn en lesbisk karakter i noen episoder eller noe sånn. Og for all del, jeg har ikke noe imot, altså sånn, jeg har hatt kort hår før, jeg har ikke noe imot at folk har kort hår eller går i guttetøy, men alle gjør jo ikke det bare fordi du er lesbisk.

Emilie forteller at hun opptatt av variasjonen, ikke at stereotypiene må vekk. Hun gir ikke uttrykk for at jenter som kler seg «guttete» plager henne, men at medias ofte ensidige fokus kan bli irriterende.

3.3.4 Lesbisk seksualitet som noe skiftende

Gjennom intervjuet kommer Emilie flere ganger tilbake til medias fremstilling av lesbisk seksualitet som noe skiftende. Også her trekker hun inn *Orange is the New Black* som eksempel da hovedpersonen soner en dom med en tidligere eks-kjæreste:

Nå skal hun gifte seg med en mann når hun kommer tilbake, og så er hun i fengsel med hun jenten. Og så kommer hun tilbake, og så er det mye sånn frem og tilbake, mye sånn hvem skal hun velge.

Hovedpersonen dras mellom sitt tidligere liv som lesbisk, og identiteten hun på begynnelsen av serien føler at hun har som heterofil. Emilie trakk også frem temaet senere i intervjuet når hun fikk spørsmål om hun synes det er forskjeller i hvordan media fremstiller yngre og eldre LHB-personer:

Jeg føler det veldig ofte i sånn TV-serier og sånn så tar de gjerne med en eller annen form for lesbisk eller homofil karakter, men veldig ofte så er det sånn at de bare utforsker type tankegang når de er yngre, mens når de er eldre så er det sånn, type sånn, hvis den karakteren er under tjue så går den gjerne tilbake igjen, hvis den er over, så kanskje den forblir homofil. Og jeg synes, jeg er generelt litt irritert da over at det er så mange TV-serier og filmer og alt mulig sånt noe særlig med jenter hvis, hvis hovedpersonen har en slags lesbisk oppvåkning eller noe sånn i den duren, så enten type dør hun eller ett eller annet tragisk eller så går hun tilbake til menn. Det er veldig sjeldent at hun forblir med den kvinnen.

Her forteller Emilie om hvordan hun ser at media fremstiller spesielt tenårings seksualitet som skiftende, og hvordan ungdom slik utsettes for medias bilde av at det å eksperimentere seksuelt med noen av samme kjønn er greit, så lenge man går tilbake til heteroseksualitet før det er for «sent». For Emilie kan det bety at seksualiteten hennes, hvem hun er på mange måter, blir sett på som noe som vil føre henne mot ulykke eller som bare en fase:

Fordi at, jeg sier ikke det at, jeg vet om mange som har hatt sånn et type eksperimentperiode eller noe i den duren eller for den saks skyld altså hvis du er bifil så vil det jo

varierte liksom så det er ikke det at det er sånn, hvis liksom noen ting hadde vært sånn så hadde det vært greit, men jeg føler liksom at særlig sånne store filmer da hvor de har med lesbiske karakterer så går de liksom alltid tilbake etterpå. Da teller det liksom ikke helt, eller noe i den duren.

Igjen er Emilie diplomatisk, og får frem poenget sitt, mens hun prøver og ikke tråkke noen på tærne. Men hun forteller om å være lei av at media til stadighet undergraver legitimiteten av det hun føler, ved at de kanskje i et forsøk på å trekke et bredere publikum, til stadighet skriver inn, som Emilie sier, en «lesbisk oppvåkning» for å få inn et spennende seksuelt element, for så å la karakteren gå tilbake til menn for ikke å miste heterofile seere. Som et resultat av dette kan det tenkes at lesbisk seksualitet settes spørsmål ved lettere. Den oppleves ikke som noe fastsatt i like stor grad som hos homofile menn. To kvinner som er intime er ikke «truende» for de fleste heterofile menn. De kan tilnærmes likevel (Jackson, 2009). To menn som er intime i en film eller en serie vil svært sjelden bli tilnærmet av en kvinne. Homofile menn i media får ikke legitimiteten i seksualiteten sin trukket i tvil på samme måte.

Emilie er tydelig oppgitt og irritert, som hun selv sier, over medias behandling av lesbisk seksualitet som flytende i kun en retning på slutten av filmer. Men når jeg spør henne om hennes egen seksualitet, og hvordan hun tenker om den, skifter Emilies perspektiv:

Jeg mener i og for seg, uten at jeg har noen form for empiri å basere dette på da så mener jeg at seksualitet til en viss grad er flytende, at det på en måte er et slags kontinuum da, la oss si at det går fra liksom null til hundre prosent, og så at, likt med at alle kan bevege seg litt på IQ-skalaen, så kan vi alle bevege oss litt på den skalaen og.

Emilie sier videre at det nå ville vært unaturlig for henne å falle for en mann, men at hun ikke kan si med sikkerhet at det aldri ville skjedd. Er det medias bilde av seksualitet som noe skiftende hos lesbiske kvinner som gjør at Emilie ikke tør å stå sikkert i identiteten sin som lesbisk? Uten å avskrive dette, kan vi også tenke oss en alternativ forklaring til Emilies skifte i perspektiv: Som psykologistudent lærer vi om hjernes plastisitet, og at veldig lite er skrevet i sten. Emilies bruk av ordet «empiri», samt at hun sammenligner seksualitetsskalaen

med IQ-skalaen, gir grunn til å tro at hun selv uten påvirkning fra media, og uavhengig av hvor hun selv plasserer seg på førstnevnte skala, ville argumentert for at seksualitet kan være flytende, ut i fra sin egen psykologiske bakgrunn. Men det er et langt skritt fra å se på seksualitet som noe som kan forandre seg, til Emilies opplevelse av medias diskriminerende syn på legitimiteten i seksualiteten hennes.

3.3.5 Støtte

Media gir på mange måter et ukorrekt bilde av LHB-personer, men på den andre siden kan en ikke se bort i fra den støtten de også gir. Emilie fortalte om hvordan hun søkte i media etter informasjon i perioden før hun kom ut. Å tvile på sin egen seksualitet i dag, med så mye informasjon fra TV, internett og lignende, er for mange vanskelig og forvirrende. Men hvis den informasjonen ikke hadde vært tilgjengelig, er det ikke vanskelig å tenke seg at denne perioden for mange ville vært mye verre. Selv om dagens mediebilde av lesbiske kvinner som stereotypisk attraktive er problematisk, er det som Ciasullo og Wilton (som sitert i Jackson, 2009) poengterer, ikke noe bedre enn hvordan de før ble fremstilt som maskulin og lite attraktiv.

Deltagerne i denne oppgaven er alle unge voksne, og media som støtte er et tema for de fleste. Det er ikke vanskelig å tenke seg hvordan oppgaven ville vært annerledes hvis deltagerne var i femti-, eller seksti-årene, og hvor mye mindre støtte deltagerne da hadde funnet i media dengang de selv var unge. Så til tross for stereotypiene, forteller Emilie også om media som støttende: «Jeg kan ikke huske akkurat hva jeg tenkte, men type, på en måte bra, for det var liksom andre, jeg er ikke alene-type følelse. Men samtidig, jeg identifiserte meg ikke med alle. Det er stor variasjon liksom likevel så.»

Bare det å se andre LHB-personer i media hjalp henne, fordi da følte hun seg mindre alene, selv om hun ikke kunne identifisere seg med alle karakterene. Tidligere forskning har vist at andre LHB-personer har hatt tilsvarende erfaringer (Bringaze & White, 2001; Gomillion & Guiliaono, 2011). Men Emilie ser ikke på media som støttende for bare seg selv. Da jeg spør om hun skulle ønske det var flere åpne LHB-personer i media, svarer hun:

Jeg tror folk som ikke er homofile, og ikke har så mye kontakt, altså, som ikke har så mange venner, eller nære venner eller lignende som er det heller da, de hadde hatt litt godt av at det var større variasjon i media. [...] Hvis det at andre blir mer åpne for det igjen gjør at de blir mer åpne for meg, så er jo det positivt, eller hva en skal si, eller ikke for meg nødvendigvis, men for homofili generelt.

Emilie er opptatt av at flere åpne LHB-personer i media ville gjort det enklere for homofile generelt, og at det også hadde ført til mindre diskriminering. Hun gjør et poeng ut av at media som mer støttende og mer åpent kunne lært heterofile å være mer tolerante. Hun peker på diskriminering som er samfunnsproblem. Men hun høres ikke ut til å føle at dette er et stort problem for henne selv. I perioden før hun selv kom ut var det fint å se andre LHB-personer i media, men hun velger her likevel å fokusere på edukasjon av heterofile, fremfor andre LHB-personer som kunne funnet støtte.

Bøker er også en viktig støttekilde for Emilie. Hun leser mye, også utenom pensum. Hun forteller i intervjuet om bøker med sterke kvinner som må klare seg selv og overkomme vanskeligheter, og hun reflekterer selv rundt dette, og hvordan hun identifiserer seg med dem: «Og jeg elsker alltid henne, for hun er sånn en sterk kvinnekarakter som klarer seg selv. Generelt sterke kvinner er det som, det liker jeg.»

Ingen av karakterene fra bøkene Emilie nevner er homofile selv, men noen av karakterene hadde problemer med ting som også hun hadde problemer med: «De hadde selvfølgelig problemer med ting jeg ikke hadde problemer med og da, men det er jo mye av grunnen til, at mange karakterer jeg likte sikkert hadde, sånne type ting, type, jeg vet ikke jeg.»

Her kommer språket hennes til kort, og hun blir sittende å tenke litt. Hun sier karakterene hadde «sånne type ting», og det er uklart om dette henspiller det på problemene de hadde, eller karaktertrekkene de hadde som hjalp dem. Men hvor viktig det er å ha rollemodeller hun kan identifisere seg med, både da hun var mindre og nå, er tydelig. En rollemodell er ifølge Nauta og Karunanayake (2004) inspirerende etter i hvor stor grad en kan identifisere seg med vedkommende. Og her viser Emilie at hun i bøkene finner støttende rollemodeller hun kan identifisere seg med, selv om de ikke er lesbiske. Det å klare seg selv, å være sterk, gjennom de problemene enn møter er en viktig del av bildet Emilie gir av seg selv i intervjuet.

3.3.6 Tillit

På spørsmålet om hun ser seg selv i et forhold om fem år svarer Emilie følgende:

Oi, jeg vet ikke, kanskje, det er litt sånn trus- hva heter det, tillitsproblemer, altså så det kan være jeg ikke er det, men samtidig så kan det jo godt være, jeg vet ikke. Jeg trodde aldri jeg skulle bli sammen med hun jeg var sammen med heller, så hvem vet.

Emilie forteller om tillitsproblemer. Her er det mulig å trekke inn hennes egne tidligere utsagn om at medias bilde av lesbiske og bifile kvinner som «går tilbake» til menn, etter å ha hatt kortvarige forhold til kvinner. Er dette et bilde hun selv har av mulige partnere? En annen faktor kan også være opplevelsen av hvordan TV-serier som *The L Word* og *Orange is the New Black*, viser at utroskap blant lesbiske er «vanlig». Emilie selv knytter her tanken sin om at forhold ikke varer til det at hun som lesbisk har vært nødt til i større grad å tenke selv om hva kjærlighet er, i stedet for å stole på media: «Så har jeg også tenkt mer over at for eksempel typiske Hollywood-forholdet er grelt, og everlasting love, og alt sånt, hvor alt er så fantastisk og la la la, er liksom ikke er, kanskje ikke stemmer.»

Emilie ser på bildet av kjærlighet som Hollywood har gitt henne som noe falskt. Hun er skeptisk til om det finnes evigvarende kjærlighet. Man kan lure på om Emilie tenker at kjærlighet ikke varer for noen, eller om det er kjærlighet mellom to av samme kjønn som er spesielt vanskelig. I samme del av intervjuet forteller hun om hvordan hun selv har et realistisk bilde av at kjærlighet ikke varer, og forteller: «Man har kanskje fått et mer bevisst forhold til hva vil jeg, og hva tror jeg, om hvordan livet faktisk er da, men sant så mangler du rolleforbilder.»

Hun peker på en mangel av LHB-rolleforbilder i langvarige forhold, noe som kan gi grunn til å tro at det for Emilie er spesielt vanskelig å se for seg varig kjærlighet mellom to av samme kjønn. Men man kan også lese optimisme inn i denne uttalelsen. Hun sier at hun mangler rolleforbilder, ikke at de ikke finnes, og forlengelsen av det kan være at hvis hun hadde funnet slike forbilder så kunne kanskje hun og trodd på kjærligheten.

3.3.7 Oppsummering

Emilies usikkerhet rundt det å oppdage at hun er lesbisk er ikke vanskelig å forstå i seg selv, men medias fokus på lesbiske og bifile kvinner som sex-objekter virker til å ha gjort denne prosessen enda tyngre for henne. Stereotypiene i media irriterer henne, sier hun, fordi de gir majoriteten i samfunnet feil inntrykk av LHB-personer. Men stereotypiene kan kanskje også sees i sammenheng med usikkerheten hun opplevde i begynnelsen. Spesielt bildet av lesbisk seksualitet som noe skiftende er et tema Emilie synes media misbruker. Likevel er media også til støtte for Emilie. Spesielt bøkene hun leser tilbyr henne rollemodeller som ikke nødvendigvis er LHB selv. Tillit er det siste temaet oppgaven trekker frem hos Emilie, der hun beskriver en skepsis til Hollywoods bilde av evigvarende kjærlighet, samtidig som hun gjennom intervjuet gir uttrykk for et savn av LHB-rollemodeller i langvarige forhold.

3.3.8 Refleksjoner

Analysen av Emilies intervju var krevende i lys av at dette var en ny prosess for meg. Emilies tanker og holdninger ligger nært til min egen forforståelse av de ulike temaene, og dette kan ha bidratt til å gjøre tolkningene rikere, men innebærer på den andre siden at jeg i større grad enn hos de andre deltagerne kan ha tolket inn mine egne meninger i uttalelsene hennes.

3.4 Dani

Temaene til Dani er usikkerhet, stigma, kjønnsroller, støtte, lesbisk seksualitet som noe skiftende, forhold, barn og rollemodeller.

3.4.1 Usikkerhet

Dani forteller om mye usikkerhet i perioden før hun kom ut i midten av tenårene (Bringaze & White, 2001). Hun ville ikke være «homo», og hun prøvde å forelske seg i gutter:

Jeg slet med å forholde meg til det, hvor du står midt i en periode og skal finne deg selv litt på nytt og få en annen pubertet der da, det føles litt sånn, for det blir så utrolig intenst da.

Da hun blir spurt om hun så noen serier eller filmer i denne perioden forteller hun om *Sex og Singelliv* (King, 1998) og *The L Word*:

[Jeg] synes det var veldig pinlig, for det ble veldig personlig, og så er det noen sex-scener der så det husker jeg at jeg ikke var klar for da. Det føltes nesten inngripende, for det var så direkte på den problematikken da. Ehm, *Sex og Singelliv* er sånn som har gått igjen hele tiden, men ja, *The L Word* har vært da, det har det, men jeg vet ikke helt hva mer jeg skal si om det.

Dani formulerte seg gjennom begynnelsen av intervjuet på en nøytral og informativ måte, helt til hun kom inn på dette temaet. Når hun kommer til «men ja, *The L Word* har vært da, det har det, men jeg vet ikke helt hva mer jeg skal si om det» forsvinner stemmen hennes mer og mer og setningen blir avsluttet når hun nesten ikke kan høres lenger. Hun sier hun følte at serien viste noe som var veldig personlig for henne, at det ble pinlig å dele denne opplevelsen med moren, som så den med henne. I måten hun snakker på kommer det frem et bilde av at hun føler at hun blottstiller seg, at grensene mellom henne, og det de ser på TV viskes ut.

3.4.2 Stigma

Dani forteller i løpet av intervjuet flere ganger om en redsel for å virke støtende på andre mennesker: «Og da husker jeg at jeg satt på t-banen og tenkte at det syntes, at veldig mange mennesker så på meg og synes jeg var ekkel.»

Dani snakker om legningen sin som om andre rundt henne skulle tro hun hadde en sykdom. Stigma kan defineres som en stekt negativ merkelapp på en person som endrer hennes selv-konsept og sosiale identitet. Meyer (2003) fant at stresset ved slik stigmatisering fører til økte tendenser av depresjon og lav selvtillit. Dani forteller om alltid å være på vakt for ikke å bli overrasket over at noen verbalt eller fysisk skal gå til angrep på henne: «Jeg går fremdeles og

tror at noen kommer til å slå til meg eller si at jeg er ekkel eller at jeg er fæl, på bakgrunn av bare legning.»

Det å komme ut til venner og familien var en blandet opplevelse, men Dani gruet seg mest til å komme ut på trening:

Noe av det tøffeste å komme ut til var [sports]laget, for der var jeg veldig bevisst den stigmaen som jeg trodde kom. Kjempemye fysisk kontakt. Etter trening så dusjer du sammen. Altså, det er veldig sånn fysisk, og veldig sånn nært, og der tok det ganske lang tid. [...] Så det var det som var vanskeligst, jeg var så redd for å bli støtt ut, eller at de skulle synes det var ekkelt eller tolke fysisk kontakt feil, eller ja, reagere på den måten.

På spørsmål om hvor hun tror denne tanken om at hun burde forventet seg noe negativt kommer fra, svarer hun:

Jeg tror jeg har trodd at det har vært sterkere stigma der ute, så jeg har veldig, jeg vet ikke hvordan jeg har klart det, men jeg har ekstremt sterk stigma, og negative tanker om det selv, men jeg finner det ikke hos noen andre.

Dani teoretiserer selv om hvordan hun kan tenke på det å være lesbisk som noe negativt, og hvordan hun leter og forventer etter dette synet hos andre. Hun sier også at hun ikke har møtt noe negativt fra andre, men senere i samme avsnitt kommer hun med flere eksempler på det motsatte:

Jeg skulle snakke med en kamerat, jeg er homo og bla bla, og så sier han i fullt alvor: «Blir du kåt når du ser deg selv i speilet da, siden du er lesbisk?» Så liksom da, det har vært veldig mye sånn, det har vært så utrolig mye rare ting du kommer opp i, hva folk tenker og mener om deg, som gjør at du lurer litt på om folk tror du er en annen rase, eller fra en annen planet altså. Så jeg har tenkt at det er så annerledes og at folk bare.

Hun beskriver hvordan hun tror folk rundt henne ser på henne som et utenomjordisk vesen. Men i stedet for å vise motstand mot den oppfatningen, så sporer hun av setningen med å

unnskyldte vennen sin med at det er hun eller legningen hennes som er så annerledes at han må unnskyldes for at han ikke vet bedre. Hun vender i neste setning tilbake til at «skylden» for måten hun ser selv på, ligger hos henne selv: «Jeg vet ikke, jeg har ikke møtt noen av de menneskene så jeg skjønner ikke hvordan jeg har kommet frem til at jeg selv skulle være så ekkel og liksom være det, men jeg føler at det henger igjen.»

Hun sier at «det henger igjen», der «det» kan sees på som hennes egne negative tanker om det å være lesbisk, og samfunnets syn på LHB-personer representert av omgivelsene hennes og media. Mot slutten av denne delen av intervjuet sier hun implisitt at dette er hennes egen feil. Hvis hun bare hadde tatt seg sammen ville hun ikke hatt denne følelsen: «Veldig urasjonelt, men veldig sånn sterkt emosjonelt da. Jeg klarer liksom ikke å overstyre den med, med, med å tenke rasjonelt om det. Det gjør jeg ikke.»

Dani forteller om en redsel for at hun på universitetet ikke møter samfunnets «egentlige» mening om homofile. Hun sier at hun selv ikke har blitt utsatt for diskriminering, og hun knyttet dette til at hun har gått på skoler og senere universitetet der hun har «mistet de menneskene hele veien». Med «de» henspiller hun på de personene som skriver innlegg i kommentarfeltene til artikler om LHB-personer i nettavisene. Media har slik gitt henne et innblikk i at ikke alle er like tolerante:

Nå er det sikkert en veldig smal, spesiell populasjon av kommentarfelt, det er jo som et bombefelt å gå inn i. Det er kjempe, det er helt ekstremt, men det er den kontrasten der, den er helt enorm altså. Fra en skikkelig artikkel, til den jevne person som vil mene noe om det altså, og det avviket skremmer meg, synes jeg [...] Vi må huske på at det er veldig mange mennesker som sitter med veldig mange holdninger som man fremdeles må jobbe med da.

Stigma er et tema Dani tar med seg videre i intervjuet. Da hun blir spurt om å nevne LHB-personer i media sliter hun først med å komme på noen. Etter å ha tenkt seg om kommer hun på Ellen DeGeneres, og knytter straks båndet mellom henne som lesbisk og vanskene hun opplevde da hun kom ut:

Jeg kan nevne Ellen DeGeneres, som er kjempekjent. Hun slet jo veldig. Der er det

ekstreme stigmaer i det komikermiljøet, så hun slet jo kjempe, kjempemye når hun kom ut. Så ville hun ikke bli booket, fikk ikke noen gigs, så hun hadde jo, beinhardt miljø der i USA, ganske sånn konservative verdier der. Og når hun endelig slapp til så er hun jo blitt en millionindustri. Det er kult.

3.4.3 Kjønsroller

Det er en merkbar forskjell i hvordan Dani beskriver de negative tankene hun har, og hadde, om sin egen legning og hvordan hun føler at andre ser på henne som ekkel, og hvordan hun tenker om sitt eget liv i et forhold med en annen kvinne som noe godt og fritt og positivt. Hun reagerer sterkt på medias fremstilling av LHB-personer i forhold:

Mens det verste jeg kan er når man drar den helt ut, og fremstiller det, typisk menn da, med knekkende håndledd, og helt fjollete og henspiller på tradisjonelle, kjempetradisjonelle patriarkalske kjønnsroller der den ene mannen da omtrent går med skjørt. Det er så vidt han slipper unna kjole og skjørt, og den andre har bolet, og går med øl og, med øl i hånden og har den ølmagen, som når man drar det helt ekstremt. Det mener jeg gjør det verre, for det, det er en sånn tradisjonell forståelse av kjønn og seksualitet og forhold. At man har så vanskelig for å forstå at to mennesker av samme kjønn i et forhold kan være sammen. Og at de menneskene da skulle velge den tradisjonelle måten å ha et forhold på, ved at vi definerer at en har den kvinnelige rollen, og en har den mannlige rollen. Så i sammenhenger der det gjøres, synes jeg er banalt og veldig dumt. Kjempedumt.

Hun forteller videre om hvordan disse stereotypiske fremstillingene ikke påvirker henne, men at hun går imot dem og argumenterer for at legningen hennes her gir henne en frihet:

Min opplevelse er at når det er to av samme kjønn så opphører jo en del av de kjønnsrollene. At jeg har en luksus der, i forhold til mange av mine heterofile venninner der det er tydelig hva de skal gjøre, og hva gutten skal gjøre. Mens jeg føler at jeg har en kjempefrihet der, fordi vi kan forhandle om det. Vi gjør det vi synes er gøy, vi gjør det vi trives med, og så faller det inn i et eller annet mønster, men det er

ikke forhåndsbestemt hvordan vi skal opptre.

Disse erfaringene stemmer overens med annen forskning på feltet (Cook et al., 2013; Riggle et al., 2008) som har funnet evidens for medias makt til å gi grobunn for mer positive rollemodeller ved å presentere karakterer med bedre psykisk helse og en mer fleksibel kjønnspresentasjon, i stedet for kun å gjenskape maskuline/feminine-dikotomier. Disse studiene har funnet, som Dani også poengterer, at friheten fra rigide kjønnsroller og til å skape nye kjønnsuttrykk er et positivt og verdsatt aspekt ved LHB-identitet. Dani understreker videre medias samfunnsansvar:

Så da er filmer som dropper den problematikken, og lar mennesker være mennesker, dropper alle disse stereotypene, da synes jeg at media er bra. De gangene de ikke gjør det, så synes jeg det er, så synes jeg de bare forsterker fordommene, og de stereotypiene som finnes.

3.4.4 Støtte

På spørsmål om hun har søkt inspirasjon eller støtte i media trekker Dani frem Gaysir som et nettsted der hun kunne kommunisere med andre med samme legning. Som tidligere nevnt gir det å møte likesinnede positiv effekt i form av å føle seg mindre alene i verden, selv om det ikke er fjes til fjes (Bringaze & White, 2001; Gomillion & Guiliano, 2011). Dani beskriver det å ha en profil på Gaysir som en myk start:

Det var en måte ikke å hive seg midt ut på byen og stå med masse småfeite damer med militærsko og trøye, som jeg synes var veldig skummelt, og veldig stereotypisk, og veldig subgruppe, og ha, å prate der, og ha en arena der, for å utforske og snakke om helt vanlige ting, men bare føle litt på det.

Gaysir har også hatt en direkte effekt på en annen måte for Dani: «Altså bruk av media har jo påvirket det direkte ved at jeg, en av dem jeg var sammen med traff jeg jo gjennom disse sidene.»

Men også *The L Word* fikk en støttende rolle til slutt:

[*The L Word*] var også en sånn, det var også på en måte godt bare. Du blir liksom provosert med en del problemstillinger, og på en eller annen måte få det normalisert, for den er veldig. Mye av de problemstillingene er veldig typiske, og det var på en eller annen måte en måte å få tittet litt inn i det miljøet.

En annen arena i media hvor Dani føler seg i varetatt er i pressen. Eksempelet hun tar frem er hvordan pressen gikk hardt ut for å beskytte LHB-personers rettigheter i Horne-saken. Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne ble kritisert for Twitter-meldingen hun skrev noen år tidligere: «Lurer på om det er helt greit at barnehagene leser homoeventyr for små barn?».

Dani forteller hvordan denne støtten var god og rar på samme tid:

Der synes jeg det var veldig godt å se at media tar på seg en rolle hvor de tar for seg homofile som en minoritet, og en undertrykt gruppe, og det jeg synes er rart å se der, er alle artiklene som media skriver, hvor man følger den diskusjonen der og hvordan man tar fighten, det synes jeg er fantastisk kult.

I likhet med deltagerne i Gomillion og Giulianos (2011) studie, ønsker også Dani å se LHB-karakterer i media, der det at de er LHB ikke er i hovedfokus:

Noe av det som gjør meg sånn lykkelig, og politisk glad og jeg tenker at er kult, det er når man har puttet inn en karakter som er homofil, men det bare er der, at det ikke er noe videre, at man lager en, at man, at man bruker homofile karakterer, enten det er en mann eller kvinne, uten at filmen trenger å handle om det.

Sett opp imot Danis tidligere utsagn om hvor annerledes hun følte seg, og hvordan hun fortsatt tenker på dette, er det ikke vanskelig å sette pris på den mulige normaliserende effekten flere «vanlige» LHB-personer i media kunne hatt.

3.4.5 Lesbisk seksualitet som noe skiftende

I likhet med Emilie forteller også Dani om irritasjon over medias fremstilling av kun lesbisk seksualitet som noe skiftende:

Det er en film da, med to kvinner som da har, og der er det litt, det er litt, der er det to kvinner og så har de to barn og så treffer de, det er en mann, jo, det er den biologiske faren som har lyst til å treffe dem. Det er der de har fått spermen fra, og så ender da hun ene kvinnen opp i fra det forholdet, men å ha sex med han da, som da er den biologiske mannen. Det kan du tillate deg å gjøre med lesbiske karakterer, men du kan, som jeg opplever det ikke, ikke gjøre det med en homofil mannlig karakter, det. Det tror jeg reflekterer litt den forståelsen vi har av seksualitet. At kvinners seksualitet ikke tillates å være eksklusiv. Jeg mener jo ikke at den er det i utgangspunktet da, men kvinnene er det ikke, mens mannen er det. At mannen får lov til å være homofil, og da er han bare sammen med menn, og, mens kvinnene har en sånn flyktig forståelse av seksualitet. Så der synes jeg det er en betydelig, veldig betydelig kjønnsforskjell.

Dani poengterer her at media tillater homofile menn å ha en sikrere legning, mens lesbiske kvinner mye oftere virker usikre i seksualiteten sin. I filmer og serier fremstilles det som om en lesbisk kvinne i et parforhold «alltid» kan være i fare for å gå fra partneren sin, eller være utro med en mann. Forskjellen hun peker på her, mellom homofile og lesbiske i media er stor. Men som Emilie, ser Dani heller ikke på seksualitet som absolutte kategorier. Da hun i intervjuet ble spurt om hun var lesbisk eller bifil, svarte hun at:

Det å hevde at man er lesbisk utelukker heterofil tiltrekning, hva skal jeg si, heterofil seksualitet. Jeg vil ikke begrense seksualiteten så mye, så hvis man har en åpen definisjon av lesbisk, greit da tar jeg den. Men en lukket definisjon som er absolutt og som utelukker alt annet, det synes jeg er helt feil, det er ikke sånn jeg forstår seksualitet.

Det er med andre ord ikke tanken på at seksualitet til en viss grad kan være flytende som er problematisk for Dani, men diskrimineringen mellom kjønnene på dette punktet. Senere i intervjuet trekker hun denne tanken videre til å ikke bare omhandle diskriminering mellom

kjønn, men også mellom heterofil og homofil legning. Hun deler sine tanker om at media er så interessert i kjendiser som kommer ut: «At mediene bryr seg om å skrive om det reflekterer jo også at det fremdeles er så annerledes i samfunnet vårt at, at vi må spørre, vi lurer på det, vi synes det er rart.»

Ideelt sett, sier Dani, ville ikke legning være interessant for media å skrive om eller vise i det hele tatt:

Min ønsketilstand er jo at vi kommer så langt at det er helt uinteressant. Men da tror jeg det først må være veldig fremme, og være veldig interessant, og så må folk jobbe med holdningene sine og prate litt om det, og så kanskje kan man komme dit da.

Seksuell legning burde være uinteressant, sier hun. Kan man tenke seg at dette er et synspunkt som har vokst frem fra medias negative oppmerksomhet? Eller har det også bakgrunn i personlig erfaring:

Hvis du er homofil mann så synes menn at det gidder man ikke forholde seg til, men menn kan gjerne ta på seg rollen og ville omvende deg, eller skulle si at du er lesbisk, men det er bare fordi du ikke har truffet en skikkelig mann eller, og da får du ikke lov til å ha en eksklusiv kategori engang.

Dette gir mulighet for en tolkning om at Dani ønsker å få være i fred, hun vil ikke ha kontakt med menn som skal «snu henne». Noe som støttes av at hun liker Psykologisk institutt fordi hun der bare omtaler partneren sin som «hun», og så gjør andre det og, uten å lage noe mer oppstyr:

Du kan reflektere om kjæresten din som «hun», og så endrer folk pronomen også er de ferdig med det. Da har du skjont at de må rette samtalen sin, at de må si «hun» og ikke «han» og så, de har ikke stoppet opp og sagt sånn «Okey, så du er homo!» «Stemmer, det er derfor jeg sa «hun», jeg er kvinne» og så har jeg sluppet den der korrigeringen da.

Medias og samfunnets syn på lesbiske kvinners seksualitet, utenfor Psykologisk institutt, omtales av Dani, som noen som er fritt for alle. De kan spørres ut om sexlivet sitt, både privat og i media, de kan «snues» til å bli heterofile i film, eller i virkeligheten av «skikkelige» menn.

3.4.6 Forhold

Dani har nå vært sammen med kjæresten sin i halvannet år. Før henne har hun hatt tre andre forhold til kvinner, og de har vart i rundt to år. Hun omtaler seg selv som seriemonogamist: «Jeg har hatt kjærester veldig sånn tett i tett da. Ehm, gå ut av et forhold og grine litt og surret i noen måneder og så kommet meg veldig fort inn i et forhold igjen da.»

Utenom kjærestene har hun gått ut med andre kvinner. Mens hun prater om forholdene sine snakker hun lett og muntert, og ler en del. Jeg spør henne om ser seg selv i et romantisk forhold om fem år: «Absolutt, absolutt. Det er jeg. Det tror jeg er viktig for meg også, jeg får brukt en del av meg selv som, jeg får vist omsorg, og jeg får være nært et annet menneske.»

Jeg spør henne om forholdet hun har til kjæresten sin ligner på forhold hun har sett i media: «Jeg tror ikke det betyr noe [...] å skulle etterape et forhold som noen andre har. Det vil ikke tillate for det unike man kan skape mellom to mennesker da.»

Friheten fra medias bilde av dikotome kjønnsroller (Cook et al., 2013; Riggle et al., 2008) er også noe Dani setter pris på. Hun reflekterer videre om hvordan det er annerledes for henne å se for seg et forhold enn det er for heterofile:

Jeg tror noe av det er noe av det vi snakket om med friheten. For meg så er det, jeg tenker at det er en fordel. Jeg ser mange støtter seg på hvordan heterofile fremstilles, og jobber seg inn i det systemet og den modellen og synes det er all right. Jeg tror jeg hele tiden har en fordel der, fordi jeg kan definere forholdet mitt sånn som det er.

3.4.7 Barn

Men når det kommer til hvordan hun skal bli mor, blir friheten for mye for Dani. Om hun og kjæresten skal velge å adoptere, eller eventuelt hvilken donor de skal velge, er noe Dani har tenkt mye på: «Der synes jeg det er veldig vanskelig, så det er den store tingen jeg sitter igjen med i forhold til forhold.»

Dani kommer her inn på hvordan hun ser opp til Gro Hammerseng som idrettsutøver: «Det har ikke vært så relevant at hun er homo, det har snarere gjort det, gjort at det har blitt litt teit, at hun, at de har vært så veldig ute der da.»

Men Dani er tydelig på at Gro er viktig for andre i form av legningen sin: «Men det hun har gjort som jeg synes er kult, som jeg på en måte respekterer henne for er at hun innehar den rollen og er en rollemodell for veldig mange.»

Og for sin egen del er Dani imponert over Gros kamp over retten til privatliv:

Når hun fikk barn så ville de ikke si hvordan de fikk det. De ville ikke gå ut offentlig i media, og de ble kjørt beinhardt på «Hvor kom spermen fra, er det en venn? Har dere anonym?» Bla bla bla, den synes jeg var. Det synes jeg var kult. Det respekterte jeg veldig.

3.4.8 Rollemodeller

Dani forteller en tosidig historie om avstand og nærhet. Hun forteller om flere forhold, og liten tid der hun har vært alene i mellom disse, og hun forteller at kjæresten hennes nå har vært til stor støtte for henne gjennom en vanskelig tid. Likevel ligger det en avstand i det at hun sier at hun fortsatt sliter med frykten for at andre skal se på henne som ekkel. Hun avviser også at hun har egne rollemodeller fra media:

Jeg har ingen, jeg har ingen mennesker jeg beundrer så mye. [...] Det er ikke noe problem å være ekstremt god på jobben din, hvis du så prioriterer bort familie, det er

ikke noe problem å være ditt og datt, men det jeg virkelig respekterer, og som jeg virkelig ser som rollemodeller er mennesker som, og da må du komme ganske tett på dem for å se det, at de klarer å prioritere jobb, de klarer å prioritere venner og å følge opp det, de klarer å prioritere hobbyene sine. Det er totalpakken som jeg synes er imponerende.

Det er ikke nok for Dani å være flink i jobben sin for å fortjene beundring sier hun, og gir et eksempel:

En venninne av meg nå som har hundre prosent internship i [by] og pendler herfra, hun pendler [by til by] og også går på hundre prosent masterstudie, det synes jeg er imponerende. Og har en kjæreste, og er en kjempeflott person, og klarer å prioritere venner og det synes jeg er imponerende, så jeg tror jeg må veldig tett innpå, at jeg ikke finner noen mediepersoner som jeg har den informasjonen om da.

Likhet mellom rollemodellen og individet predikerer påvirkningskraft (Basow & Howe, 1980; Giuliano, Turner, Lundquist, & Knight, 2007; Gomillion & Giuliano, 2011; Karunanayake & Nauta, 2004; Lockwood, 2006). Danis krav til en eventuell rollemodell fra media er tilsynelatende for store til at hun finner noen. Hennes egne prestasjoner som student og idrettsutøver, samt det at hun prioriterer venner og kjæreste, gir ikke rom for, eller grunn til at skal kan beundre mediepersoner som ikke klarer alt dette og mer.

Bringaze og White fant i sin forskning fra 2001 at unge lesbiske kvinner som hadde rollemodeller de kunne identifisere seg med, hadde positive utfall, blant annet i form av at de følte seg mindre alene i verden. Mot slutten av intervjuet blir rollemodeller også et tema Dani tar opp i sammenheng med at hun forteller hvordan hun tenker om medias påvirkning:

Jeg tror man er ekstremt påvirket av det, jeg tror ikke man kan gjøre, da må man graves ned i en hule ett eller annet sted hvis man ikke skal bli påvirket av det. [...] Og jeg vet også når jeg har snakket med andre at sånne, at det helt konkret med rollemodeller, at hvis jeg hadde hatt en klar rollemodell, kanskje en lesbisk rollemodell, at det hadde betydd veldig mye for meg. Jeg hadde, jeg hadde tillagt veldig mye vekt og mening hos en person, så hadde det kanskje vært lettere å svare på

[spørsmålene i intervjuet], for da hadde det vært aktivt, men jeg har, jeg vet ikke om folk pleier å ha det, men jeg har det ikke.

Her svarer hun på spørsmålet om hvordan det var å bli intervjuet om medias påvirkning, og forteller at dette hadde kanskje vært lettere om hun hadde en rollemodell. Gjemt inne i avsnittet er det en delsetning som står ut: å ha en lesbisk rollemodell, sier hun, «hadde betydd veldig mye for meg».

3.4.9 Oppsummering

Dani forteller om mye usikkerhet, og sin egen stigma overfor lesbiske, og hvordan problemene hennes rundt disse temaene skyldes hennes egen manglende evne til å ikke overstyre følelsene sine, og kunne tenke rasjonelt. Hun er i større grad i stand til å gi media kritikk for fremstillingen av LHB-forhold som dikotomier, og spesielt lesbisk seksualitet som noe skiftende. Dani har også funnet støtte i media gjennom å se og snakke med andre med samme legning, og i pressens ivaretagelse av LHB-personer som en minoritet, samt forholdene hun selv har vært i. Barn er et tema for Dani der etikk for henne blir et viktig aspekt, både i samfunnets behandling av LHB-foreldre, men også i forhold til barnas rettigheter til sine biologiske foreldre. Det siste temaet oppgaven tar for seg hos Dani er hennes uttalte mangel på rollemodeller, som kan tenkes å kunne sees i sammenheng med det første temaet: usikkerhet.

3.4.10 Refleksjoner

Å analysere Danis intervju var spesielt utfordrende med tanke på hennes uttalelser om sin egen stigma overfor seg selv, og hvordan hun tilsynelatende tar alt ansvar for sin egen opplevelse. Min egen forforståelse av LHB-personers opplevelse av stigmatisering, i den grad de har tenkt så mye på det som Dani, var at «skylden» i mye større grad ville vært plassert hos media og i samfunnet. Til tross for dette fremstår Dani, i likhet med alle deltagerne, som en kvinne med mye ressurser. Noe som ikke er overraskende kanskje, men tanke på at alle deltagerne er rekruttert fra UiO. Dette igjen gir grunn til å reflektere over hvordan media

påvirker LHB-personer med mindre personlige ressurser.

3.5 Anna

Annas tema er prosessen med å komme ut, diskriminering, seksualisering av LHB-personer og støtte.

3.5.1 Prosessen med å komme ut

Anna kan huske å ha vært tiltrukket av andre jenter helt siden begynnelsen av barneskolen. Hun forteller om hvordan vennegjengen hun hadde da, alle nå identifiserer seg som lesbiske eller bifile, og forklarer det med at hun tror barn: «merker at man har noe til felles, selv om man ikke sier det, eller er bevisst på det selv.»

Dette kan kanskje sees i sammenheng med Bringaze og Whites (2001) studier der de understreker viktigheten av å ha sosial omgang med andre LHB-personer. Det kan tenkes at Annas sosialisering på barneskolen, selv om hun og venninnene ikke snakket om dette eksplisitt, likevel gav en positiv effekt på deres LHB-identitet, i form av å redusere følelsen av å være alene.

Anna forteller at hun har fortalt sin far om legningen sin, men ikke sagt noe til resten av familien. Hun forteller at hun før følte på et press om å komme ut og ikke leve en løgn, men at hun nå er mer avslappet om at ikke alle trenger å vite det:

Det er ikke en løgn hvis man ikke forteller mamma eller pappa på en måte. At det er bare, for min del følte det veldig rart å ta opp noe sånt ut av ingenting uten at det var, at det, ja, å begynne en sånn samtale virket veldig rart.

Hun forteller videre om hvordan hun ville vært forsiktig med å komme ut, hvis hun ønsket det: «Jeg tenker kanskje at man ønsker at vedkommende skal kjenne deg godt før man da forteller det, for da på en måte, da legger de ikke i så mye negative stereotypier og da.»

3.5.2 Diskriminering

Anna husker en nyhetssak om overgrep mot barn som hun hørte de voksne snakke om da hun selv gikk på barneskolen, der de voksne trakk en forbindelsen mellom homofili og pedofili: «At en som voksen som sier det, som kommenterer det når barn er til stede og det var det, jeg husker da selv å ha tenkt at det, ble sur av det på en måte.»

Mens hun forteller om dette temaet snakker hun veldig lavt. Hun fremstår som sint og lei seg over det at personer hun kjenner ser på homofili på den måten. Anna har bodd mye i utlandet under oppveksten og forteller hvordan hun har opplevd medias dekning av LHB-tematikk:

Hvis man dekker sånne tema i det hele tatt så er det da negativ dekning, ikke nødvendigvis at det er stereotypier eller noe, men at man da hvis det er en pro-LBGT media, så er det fortsatt negative historier de dekker. At den og den har opplevd vold eller ikke har rettigheter eller. Det er kanskje generelt for media så får man ikke positive historier.

Anna tenker at det er en sammenheng mellom slike negative historier og hvordan LHB-personer blir behandlet på verdensbasis, men hun uttrykker et ønske om at de positive fremstillingene av LHB-personer ikke alltid må handle om lidelse. Nyhetsmedias fokus på det negative, har for Anna tilsynelatende generalisert seg til fiksjonen: «Hvis det er en realistisk serie så inneholder den ofte at man opplever sånn diskriminering og trakassering eller en negativ reaksjon fra en eller annen i omgivelsene.»

Da hun blir spurt om hun kan huske fremstillinger av gode LHB-forhold i media, er hun også opptatt av reaksjoner fra de rundt: «At det er kanskje hvis, ja, det eneste jeg har sett er da at man kan si at det er fine ting i de forholdene men at det er negative reaksjoner utenifra som skaper problemer noen ganger i et forhold.»

Anna svarer på spørsmål om hun hadde kjent seg mer eller mindre igjen om TV-seriene hadde vært mer positive:

Jeg tror jeg hadde identifisert meg med karakterene uansett fordi de er på en måte lik

meg på sine egenskaper, jeg vet ikke, med sin opplevelse, men at, og man kjenner igjen de negative reaksjonene de får fra omgivelsene på en måte, men jeg tror ikke jeg hadde fått en mindre, at jeg hadde kjent meg igjen mindre hvis de ikke hadde inkludert negative hendelser i serien.

Til tross for Annas fokus på diskriminering, er ikke dette en nødvendig del av medieopplevelsen hennes, sier hun her. Da hun blir bedt om å nevne LHB-personer i media, forteller hun om mennesker som gjennom historien har vært i hennes situasjon, skjult:

Kanskje de som gjør litt mindre ut av det og ikke er aktivister sånn sett som Marlene Dietrich, og Ellinor Roosevelt og Tsjajkovskij, folk som da i sine personlig memoarer, eller bøker har da, det er veldig eksplisitt at de har vært forelsket og hatt et forhold til en av samme kjønn, men at de da, de har ikke, det har ikke kommet ut for media. Det er kanskje det jeg kjenner meg mest igjen i.

Utenom dem nevner Anna Ellen DeGeneres og Neil Patrick Harris og en av skuespillerne fra *That's So Raven* (Poryes, 2003), en serie hun så som liten. Hun forteller om reaksjonene hun så i media da sistnevnte kom ut: «Det er litt rart, i sosiale medier så ser man jo noen ganger sånne reaksjoner: «Nå er barndommen min ødelagt fordi jeg likte den serien og hun er kommet ut offentlig som lesbisk».»

Anna sier at selve serien ikke inneholdt LHB-tematikk, men at hun tror, i likhet med hvordan alle vennene hennes fra barneskolen er LHB, at det kanskje er en sammenheng til media også: «Det er sånn jeg tenker noen ganger, når jeg tenker over det, at man kanskje har vært på samme banelengde. Det er derfor man har likt de menneskene, og de seriene selv om man ikke er åpen om det.»

Anna ser hvordan det kunne vært lett for kjendiser å ikke komme ut offentlig:

Jeg tror at man får da en ide om at man er takknemlig for at de kunne ha da fortsatt å være åpen til de nærmeste og ikke sagt det i media, men det, det motvirker vel negative stereotyper når man er selv sånn, for eksempel Neil Patrick Harris har vært skuespiller lenge, og som da kom ut av skapet og det har ikke påvirket karrieren hans

så mye, og man. Kanskje det er fordi man kjente til ham og hadde et positivt bilde av ham fra før så da.

Her kan det virke som Anna leter etter grunner til hvorfor det har gått bra med karrieren til Neil etter han kom ut. Hun gir videre eksempler på personer som kommer ut i media: «I sporten for eksempel så er flere kommet ut av skapet bare fordi de har tenkt at jeg må vise at vi eksisterer, at vi får det til, at vi gjør det bra.»

Men hun poengterer at det ikke går bra med alle:

Man ser jo at det påvirker dem negativt noen ganger, og sånn sett så er det kanskje bra at man, at de har kommet ut sånn at offentligheten får se at det er noen negative konsekvenser, at man ikke bare avskriver det, at nei men det er ikke noe diskriminering nå i dag.

Anna uttrykker i starten av intervjuet at hun ønsker mer positiv oppmerksomhet rundt det å være en LHB-person i media, mens hun etterhvert også forteller om viktigheten av ikke å feie diskrimineringen som fortsatt foregår under teppet: «En basketballspiller som kom ut nylig som homofil. [...] Han har ikke blitt signert for en ny kontrakt, selv om han allerede var en veldig bra basketballspiller og sportskommentatorer har sagt at han har blitt enda bedre.»

Anna veier fordeler og ulemper med å komme ut i media for kjendisene, noe som kanskje kan sees i sammenheng med hennes egen prosess.

3.5.3 Seksualisering av LHB-personer

Anna forteller at hun er enig med media når de uttaler seg om hvordan enkelte kjendiser, i dette tilfellet Lindsay Lohan, bruker sex med noen av samme kjønn for å få oppmerksomhet. Men Anna ser også medias gevinst i slike saker, og hvordan medias dekning kanskje oppfordrer til stereotyper: «Jeg vet ikke om det er en sånn stereotypi med bifile at det betyr at man er da promiskuøs eller at man da er lett på tråden eller at det er noe man gjør for oppmerksomhetens skyld.»

En annen skuespiller, som er ute i media som bifil, som Anna trekker frem er Megan Fox.

Hun sier hun spiller i:

Sånne filmer som menn kanskje, heteroseksuelle menn ville se mest og det er kanskje negativt for henne hvis hun hadde kommet ut som lesbisk, så hadde det kanskje ikke vært like bra for karrieren hennes, men kanskje det er en stereotypi, eller en ide samfunnet har om at det å være bifil er noe som er seksuelt appellerende til noen heteroseksuelle menn, at, og hun, jeg vet ikke, at de har noen sånne fantasier om at da kunne man ha en sånn trekant eller noe.

Anna tenker i likhet med Jackson (2009), at media, og her da skuespillerne, bevisst spiller på sex mellom to av samme kjønn for å trekke tilhengere, mens de samtidig passer seg for å ikke støte bort heterofile menn, ved å ikke gjøre legningen sin eksklusiv:

Hvis du er skeiv og jobber i en slik bransje så kommer du ut som bifil i stedet for lesbisk. [...] Eller at, selv om du kanskje har de samme følelsene, men du gir de den merkelappen fordi det er tiltrekkende for menn, mens lesbiske er sånn, på en måte at det sier at jeg har ikke noe interesse i menn i det hele tatt så det er ikke noen vits i å være pin-up modell.

3.5.4 Støtte

Videre i intervjuet kommer Anna inn på hvordan Ellen DeGeneres er betydningsfull, og at Anna er takknemlig:

Fordi hun har et talkshow som da når ut til en større gruppe enn bare en nisje og da, at det er på en måte bare veldig godt å kunne sitte med familien og se et program på TV som da, ja, som tar opp temaer som er relevant og at det er et positivt lys.

Anna forteller også om filmen *Weekend* (Goligher & Haigh, 2011), og sier:

[Jeg] kunne identifisere meg like mye i de karakterene, selv om de er menn på en måte, men de har sånne, så ser man også at man har sånne, det jeg tenker at er også realistisk hvis man, jeg hadde kanskje også synes det var utfordrende å introdusere kjæresten min for familie eller at man er litt sånn spent på hvordan reaksjonen blir, og sånn sett så er det kanskje lettere å kjenne, å identifisere seg med filmen fordi man kjenner seg igjen.

Hun føler at filmen tar opp temaer som kunne vært relevant for henne, og at hun kan identifisere seg med den (Nauta & Karunanayake, 2004), men hun forteller også at hun kunne tenke seg å se filmer med LHB-personer uten at det var fokus på det negative:

At det ble en sånn feel good-film på en måte, at man bare kunne se på det og ikke måtte ta inn over seg at ja, det er problemer i verden, at sånn er det, men man kunne heller bare tenke på forholdet mellom de to menneskene, eller de morsomme tingene de gjør, eller noe.

Weekend var på noen måter en slik film for Anna:

Så jeg tror jeg likte det at det ikke var fokus på problemene, at det ikke var doomed på en måte, at det. Det er et sånt begrep som går ut på at det er kjærlighet som er dømt til å mislykkes uansett. Så jeg tenker man har nok av sånne historier på en måte.

Anna forteller også hvordan hun da hun var yngre søkte i skjul etter informasjon om LHB-tematikk:

Jeg hadde en sånn følelse når jeg leste i Lonely Planet guide-bøker til forskjellige land at det var alltid noe jeg søkte opp, de har en sånn egen avdeling for lesbiske og homofile reisende på en måte. At jeg, det var alltid noe som da, jeg tror jeg kjente meg igjen i det, men da, at det var relevant, men, ja.

Mot slutten av intervjuet så svarer Anna på hvordan hun tror det hadde vært annerledes hvis det hadde vært flere åpne LHB-personer i media:

Jeg tror at hvis man hadde flere sånne forbilder i media, så hadde man kanskje, ikke nødvendigvis, men man hadde kanskje tatt det opp mere, og det hadde kanskje vært mere tema for alle på en måte, og i og med at det er da i media at det da ikke må være en sånn tabulagt ting mellom to mennesker i et rom, men heller at det er bare en, mellom samfunnet og enkeltmennesket på en måte.

3.5.5 Oppsummering

Annas tema, spesielt prosessen med å komme ut, var vanskelige å knytte til media, men det er tatt med for å belyse de andre temaene. Anna er svært bevisst diskrimineringen av LHB-personer, både i Norge, men kanskje spesielt ellers i verden. Knyttet til media er det mest seksualisering av LHB-personer som kom i fokus under intervjuet. Hun forteller også om støtte, blant annet hvordan hun kunne identifisere seg med mennene i filmen *Weekend*.

3.5.6 Refleksjoner

Analysen av intervjuet med Anna ble litt kortere enn noen av de andre, til tross for at det var det intervjuet som tok lengst tid. Dette skyldes nok, som transkriptet også viser, min uerfarenhet med å holde meg til tema i selve intervjuet, som var det første av de fem. Grunnet dette ble mange av temaene i Annas intervju utelatt fra oppgaven da de ble ansett å være utenfor oppgavens rammer. Et annet aspekt er det at Anna nå er sammen med en mann, noe som gjorde at deler av spørsmålene i intervjuet ikke ble relevante for Anna, samtidig som jeg føler oppgaven får et bredere og bedre perspektiv av dette. Jeg var usikker på om jeg skulle kalle Annas prosess med å komme ut for noe annet. Som hun sier selv, er det ikke nødvendig å fortelle om legningen sin til alle, og dermed er det noe uklart om hun kan sies å være i denne prosessen. Likevel vil det jo ha vært en prosess frem til denne slutningen.

3.6 Bjørn

Bjørns tema er pornografi, prosessen med å komme ut, forhold og rollemodeller.

3.6.1 Pornografi

Bjørn har siden tidlig på barneskolen visst om sin legning som homofil, men han kom ikke ut før han var sent i tenårene. Han forteller om hvordan han som ung tenåring søkte til pornografi, både på grunn av den erotiske spenningen, men også i et forsøk på å forstå seg selv:

Og jeg vil ikke påstå at jeg har tatt noe skade av det på en måte, men snarere at det har vært nødvendig i mangel på, ja, rollemodeller i andre medier og, og et fravær av at man snakker om sex, altså homoseksualitet i det bredere samfunnet.

Han beskriver også hvordan det å lese erotiske noveller hjalp ham: «Jeg vil si at det hjalp meg til å forstå hva der var som liksom, hvem jeg var, eller en del av meg som jeg senere begynte å leve ut selv.»

Bjørns ønske om å se andre med de samme ønskene og lystene som seg selv er ikke vesensforskjellig fra heterofile tenåringers behov. De fleste komedier og dramafilmer passende for ungdom har romantikk som tema i større eller mindre grad. Men som Moddelmog (2009) i sin artikkel påpeker er kjærlighetsscener mellom to av samme kjønn nesten totalt fraværende i komedier. Og slik Bjørn erfarte det hjemme ville det ikke vært noe alternativ å se åpenlyst på filmer med homofile karakterer, selv hvis han fant noen: «Jeg visste eller trodde jeg visste hva synet til familien og hva synet til vennene mine var. Jeg var jo i skapet til jeg akkurat var blitt nitten vel, ehm, og da var det veldig forbudt i mine øyne.»

Dermed fikk pornografien en utvidet betydning for Bjørn. Som et medium der han kunne se andre som seg selv, og også lære om det visuelle uttrykket til kjærligheten han søkte. Noe han ikke så i nærmiljøet sitt (Bond, Hefner, & Drogos; Raley & Lucas som sitert i Cook et al., 2013), slik heterofile på hans alder gjorde:

Det finnes TV-programmer som dreier seg om heteroseksualitet, eller som Temptation Island og Paradise Hotel, der det liksom er en stor greie. Der har det jo nå også begynt å dukke opp karakterer som, som er homofile og transpersoner og, i det hele tatt sånn

at det begynner å skje en endring der også, men den endringen har jo skjedd ganske raskt tenker jeg.

3.6.2 Prosessen med å komme ut

Bjørn forteller om hvordan frykt for familiens reaksjoner gjorde at han gikk i årevis uten å fortelle om legningen sin:

Jeg ville nok egentlig kommet ut før, men siden det ikke var noe man snakket om i familien, og som jeg fryktet reaksjonene så ble det da, og det som motiverte det var at jeg hadde det skikkelig dårlig liksom. Jeg var trøtt og deprimert akkurat i den perioden. Ehm, og da var det på høy tid å gjøre det.

Hvordan Bjørn hadde det i denne perioden rett før han kom ut, gikk igjen i media han valgte å se på. Han beskriver *Querelle* (McLernon & Fassbinder, 1982), en film som spesielt gjorde inntrykk:

[Den] handler om en homofil seiler, matros, som fritt etter min hukommelse, når, hver gang han er i havn så finner han en mannlig prostituert og har også homoerotiske forbindelser ombord på båten. Det er en veldig sann rå skildring, veldig sann duse, mørke farger og det regner gjennom hele filmen. Det er et sånt rått og uhyggelig klima gjennom hele filmen.

Tabuet rundt homofili som Bjørn opplevde i familien sin ble speilet i måten denne filmen presenterte livet som homofil: sex med prostituerte i mørket mens det regner. Bjørn beskriver videre hvordan dette utviklet seg til å bli en depressiv sirkel for ham:

Det må jo ha påvirket meg på en måte fordi at de aller fleste filmene jeg kan huske, eller scener fra filmer som jeg ikke kommer på navnet på, så synes jeg det har vært at homoseksualitet eller homofile har vært portrettert som noe, ja, som det kanskje har vært, tabubelagt, skamfullt. At de filmene jeg også så der, at det ikke var enkelt å

være, at identiteten i filmene, det var ikke noe lett å være de karakterene, og det er jo felles for det jeg så, det kan jo neppe ha hjulpet særlig i den prosessen.

I lys av dette er det ikke vanskelig å forstå hvorfor Bjørn var redd for å komme ut. Han sier at disse filmene:

Ga mening da, for det ga jo en slags klangbunn for hvordan jeg følte det selv. Jeg følte det var kvelende å være inne i, å være i skapet, og jeg var sikker på at det kom til å gå veldig ille når jeg fortalte det også.

Stresset ved stigmatisering har som nevnt vist seg å føre til økte tendenser av depresjon og lav selvtillit (Meyer, 2003). Til tross for frykten, kom Bjørn ut til familien sin, og selv om ikke alle synes dette var greit, gav de uttrykk for at de fortsatt var glad i ham. Han sier selv: «Det gikk ikke ille. Men de filmene kunne jo være med på å forsterke inntrykket av at dette her er jo skikkelig uglesett og det er best å holde det for seg selv, kanskje.»

Det er en agens hos Bjørn, en undertone av ansvar, når han snakker om dette. Han valgte selv filmene, og selv om han beskriver effekten de hadde på ham, kritiserer han dem ikke videre. Bjørns forståelse av dette kan tolkes til at han ble sterkere av å gå gjennom denne tiden: «Jeg husker liksom den perioden som ganske mørk da, og kjedelig. Men jeg ville ikke vært den foruten allikevel. Så noe bra kom det jo ut av det.»

Her kan man bli opptatt av hva som ikke er der. I intervjuet forteller Bjørn om mye redsel og depressivitet, men han sier ingenting om hvorvidt eller om hvordan hans nærmeste kunne hjulpet ham. Han forteller om hvordan filmene han så forsterket inntrykket hans av homofili som noe negativt, men han sier ikke at det hadde vært bedre om han ikke så dem. Dette kan tolkes i retning av forståelsen han har om at han ble sterkere av å gå gjennom denne perioden. Men det som kanskje er mest påfallende, er at han ikke selv uttrykker noe ønske om at han også hadde sett andre filmer. Filmer der homofili ble normalisert, og et liv som LHB-person ble vist frem som mer verdig. Bjørns indre kontrollplassering (locus of control) gjør at han selv tar på seg ansvaret med å balansere hva han tar inn av media:

Jeg kan fremdeles ha en sånn melankoliker i meg som trekkes mot det som er trist og tungt og dystert og brutalt og fælt, men da har jeg jo også en stemme som sier at kanskje du skal dysse ned dette og heller søke ut noe mer gledefylt.

Han nevner musikkvideoer som en kilde til glede, samt en film som heter *I Love You Phillip Morris* (Lazar & Ficarra, 2009), som han beskriver som: «Den eneste amerikanske filmen jeg har sett der man på en måte ufarliggjør homoseksualitet litt.»

Men selv om Bjørn beskriver filmen som bedre og mer ufarlig enn noen annen amerikansk film han har sett, peker han samtidig på diskriminerende undertoner: «Og så er det litt flåsete noen ganger, og det kan appellere til både homofile selv og mennesker som ikke liker så godt homoseksualitet. Men, for meg så var det bare veldig morsomt.»

Humor og selvironi er ikke uten videre diskriminering. Men måten Bjørn sier at filmen kan appellere til mennesker som ikke liker homoseksualitet, og at for ham var det bare morsomt, gir en tanke om at filmen kanskje inneholder andre tema, eller humor, som kan appellere mer til den heteronome befolkningen, på bekostning av homofile. Jeg spør om han tror det hadde gjort noen forskjell å se mindre melankolske serier og filmer da han var i slutten av tenårene:

Det hadde nok ført til at jeg hadde vært mindre melankolsk ellers også, og det tror jeg jeg har blitt. Jeg tror jeg har blitt mindre melankolsk enn jeg var da, jeg har ikke siden da vært deprimert noen gang [...] det kan jo også ha en sammenheng med at jeg er blitt veldig obs på at du må ikke grave deg for mye ned i dette, og jeg tror vel at hadde det alltid vært sånn så hadde ikke den perioden vart like lenge heller kanskje.

Litt ettertenksomt sier han så: «Jeg tror man kanskje ikke skal undervurdere påvirkningen til bare det man anser som underholdning da.»

3.6.3 Forhold

Bjørn forteller om sitt første forhold, som varte nesten et år, da han kom ut av skapet i slutten av tenårene. Etter det har han hatt tre andre kjæresten, og det han kaller kortere flørter. Han legger til: «Jeg frykter litt det der å bli seriemonogam, men det ser ikke sånn ut.»

I dag forteller han at han er i starten på noe nytt: «Det er ikke noe definert ennå men det er vel på vei der, mm, det er i alle fall noe eksklusivt.»

Jeg spør ham om forholdet han ser for seg å være i om fem år, ligner på noe han har sett i media:

Nei, det føler jeg det er et fravær av kanskje, altså portrettering av stabile forhold. Det er kanskje nevnt at personen har en partner. Kjæresten Bjørn, Knut og Bjørn har vært kjæresten, og de har vært kjæresten i 12 år, men så går man ikke så veldig inn på det da. [...] Nei, som sagt så føler jeg at det i liten grad er portrettert hvordan er homofilt forhold over tid fremstår. Hva det inneholder. Men jeg tror ikke det skiller seg så veldig mye fra et heterofilt forhold.

Bjørn sier at han savner bilder av stabile langvarige LHB-forhold i media, samtidig som han bemerker at slike forhold nok ikke er vesensforskjellige fra heterofile forhold.

3.6.4 Rollemodeller

Når vi begynner å snakke om rollemodeller nevner Bjørn personer han kjenner som arbeider for homofiles rettigheter, men legger til at: «Det handler jo like mye om, altså, hvilken person de er i stillingen sin.»

Han styrer samtalen inn på homofiles rettigheter utenfor Norge, ved å nevne Allout.org:

[De] driver informasjonskampanjer og underskriftskampanjer retter mot andre stater og aktører internasjonalt som begår urett mot homofile og lesbiske og transpersoner.

Og bifile, ehm. Og som liksom holder meg oppdatert på at det, vi bor litt i en isolert del av verden og en øy der det er stadig større aksept for at jeg kan være den jeg er, og andre også, men det er ikke tilfelle de fleste andre steder i verden kanskje.

Han forteller at han generelt ser opp til homofile som har kommet en vei i samfunnet: «Det burde ikke være et tema [at personen er homofil], men at det allikevel blir det og at personen takler det profesjonelt og velger å være åpen om det.»

Bjørn sier likevel at han ikke er sikker på om media trenger mer fokus på LHB-personer: «Hvis man skal være en rollemodell og et forbilde så skal det også være for andre enn meg.»

Å være rollemodell kun i kraft av å være i media som homofil er ikke nok for Bjørn, sier han. Dette kan sees i motsetning til det han sa tidligere i intervjuet om at han måtte søke til pornografi for å se andre homofile menn i media da han var ung. Men seksualisering av homofile menn er ikke forbeholdt pornografien. Bjørn synes mange homofile i media fremstår som overdrevet seksuelle, og skulle på noen måter ønske homofile i dette tilfellet var mindre synlig i media:

Jeg skjønner at det er en viktig kamp å ta, men når det blir veldig mye sånn snakk om, om, eller en sexfiksering av homofile kanskje eller, som noen også bidrar til, så liker jeg ikke det like godt, fordi den gruppen av homofile i samfunnet er mye mindre enn de heterofile, naturligvis og det rammer oss på en helt annet måte.

Han lufter også sin bekymring over at LHB-personer skal ta for mye plass i media, når jeg spør om media trenger flere åpne LHB-personer:

Nei, men det betyr ikke at jeg mener at det ikke skal være fokus på det. Men det trenger heller ikke være flere enn det er på en måte, fordi det ikke er så mange, og det kan være like greit å lære, lære det med en gang.

Bjørn tenker at andelen LHB-personene som er ute i media allerede er en representativ andel. Forskning har som nevnt vist at blant annet unge lesbiske kvinner med rollemodeller de kan identifisere seg med, har i mindre grad en følelse av å være alene i verden (Bringaze & White,

2001; Gomillion & Guiliano, 2011). Når Bjørn ser på det han beskriver som den seksualiserte fremstillingen av homofile i media, kan han kanskje ikke kjenne alle aspekter av seg selv igjen. Det er da nærliggende å tenke at for Bjørn kan kanskje følelsen av at han er mer alene, gi utslag i at han føler at LHB-populasjonen er mindre enn den er. Likevel må han innrømme at:

Når det er sagt, så tror jeg at tidligere hadde svaret vært ja [til at det burde være flere åpne LHB-personer i media], fordi da hadde det kanskje vært mye lettere å komme ut. [...] Men da må vi heller gjøre noen endringer i hele strukturen til media da, som er veldig sexfiksert.

3.6.5 Oppsummering

Bjørns forteller om hvordan pornografi var en viktig kilde til informasjon om homofili, og hvordan han i prosessen med å komme ut var deprimert og søkte til dystre filmer med homofile karakterer, noe som han nå tenker at kanskje gjorde det hele verre. Han forteller om flere forhold han har hatt, og om hvordan det langvarige, stabile forholdet han ønsker seg ikke er portrettert i media enda. Av rollemodeller i media er han litt dratt mellom å ville ha flere fordi det da hadde vært lettere å komme ut, og det at flere seksualiserte homofile i media ikke hadde gitt bedre rollemodeller.

3.6.6 Refleksjoner

Bjørn, i likhet med Dani, gir uttrykk for at vanskene han hadde i prosessen med å komme ut, kunne vært til dels unngått hvis han selv hadde søkt seg til mer positive stimuli. Igjen kommer forforståelsen min i konflikt med dette, der jeg på forhånd hadde en tanke om at man i etterkant av en slik vanskelig prosess i større grad ville klandret utenforliggende faktorer fremfor en selv.

3.7 Carl

Carls tema er Gaysir, prosessen med å komme ut, diskriminering, støtte, verden som skremmende, kjærlighet i media og åpenhet.

3.7.1 Gaysir

Carl forteller at han på internett bruker sosiale medier, som Facebook blant annet, og at han bruker YouTube en del til underholdning. En av videobloggene han følger der, handler om det å være homofil.

Carl forteller også om Tinder, som han nylig har prøvd ut:

[Det] er en sånn slags sjekk-app for mobil, [...] så skal du rate ja eller nei på om du kunne tenke deg å ha de i, i chat-valg-mulighetene, og hvis de også sier ja, så får begge beskjed om det, og så havner de i den listen og så kan man prate med dem.

Men Tinder har ikke erstattet nettstedet og møteplassen Gaysir ennå. Carl beskriver Gaysir som et slags Facebook for homofile, og forteller om hvordan det pleide å være en større del av livet hans, der han var innom flere ganger for dagen, og gjerne satt og ventet på svar fra andre. Media, i dette tilfellet i form av Gaysir, har en mer eller mindre direkte påvirkning på kjærlighetslivet til brukerne av nettstedet, i form av å sette mennesker i kontakt med hverandre. Men det hadde også en effekt på Carls selvfølelse:

Jeg har sluttet, jeg har gått litt bort ifra Gaysir, fordi jeg ikke vet, jeg har mistet litt håpet og troen på at man kan finne noen via nettet, [...] det gikk litt utover både tiden og selvtilliten, det å være så opptatt av, av sånn datingside, så jeg har lagt litt fra meg. Jeg går inn og sjekker av og til.

Carl sier han føler at han ikke forstår nettetiketten, og at det er vanskelig å føle på avvisningen i form av å ikke alltid få svar, og at han derfor er litt forsiktig: «Du må være sånn og sånn og sånn og så mistet jeg litt motet rett og slett, [...] og det er jo ikke alltid at jeg tør å ta kontakt

med de jeg har lyst til å ta kontakt med.»

Her går Carl fra å si at han har sluttet, til å snakke i presens om hvordan han ikke tør å ta kontakt. Kanskje er bruken av ordet «sluttet», kun en talemåte for å si at han bruker Gaysir mindre enn før. Samtidig er det nærliggende å tenke ut ifra måten han snakker om atferden sin før, og det at han sier at han har mistet motet, at han ser på Gaysir som noe negativt og kanskje avhengighetsskapende, i likhet med for eksempel røyking. Et annet aspekt ved Gaysir som Carl påpeker er fokuseringen på kropp og sex:

Det er veldig mye fokus både på utseende, også er det veldig mye fokus på, og så skjønner jeg ikke helt for de spør alltid hva man søker, og da kan man søke treff, det vil egentlig si å ha sex, og man kan søke på en måte flørt eller kos, som er sånn, ja, vinterkos, som er veldig sånn uforpliktende greie, og så kan man søke kjæreste, men betyr det da at man på en måte er veldig ivrig på å starte noe så fort som mulig eller, og man kan søke venn.

Carl gir uttrykk for at han synes det er vanskelig å forstå seg på brukerne av Gaysir, og kategoriene. Han forteller i intervjuet at han på nettsiden sier at han i utgangspunktet bare søker kontakt:

Og så kan det stoppe opp bare der da, for det kan være de egentlig bare søker en, et treff, eller de søker fulltidskjæreste, helst så fort som mulig, ja. Og det, hvordan har man en lettbeint samtale når man ofte har en sånn overliggende greie om at man skal utforske om dette er en potensiell partner?

På slike møteplasser for homofile, føler Carl at noe av mystikken blir borte:

Og det tar bort noe av det usagte. På en måte, det er en forventning om at man skal like hverandre eller ikke like hverandre og sånne ting, og det begrenser samtalen noe synes jeg. [...] Jeg merker at jeg sliter litt med å, med å helt få til en veldig naturlig interaksjon da på nettet med folk ja.

Han er mer interessert i møte personen og se hvor det går derfra:

Jeg har forsøkt det og holde på en måte nettsamtalen til et minimum og så spørre om en kopp kaffe, dra på det, og så har jeg jo vært på noen litt, dater med folk som jeg ikke kanskje passet så godt med.

På den andre siden har han også opplevd det motsatte: «Og så har jeg også hatt noen gode samtaler og møtt de, og det har også vært bra.»

Men han forteller om en frustrasjon over det å kommunisere skriftlig på nett:

Hvis jeg får en melding, så kan jeg bruke lang tid på å svare fordi jeg tenker at man skal vise så mye av seg selv og man skal vise både en litt sånn humoristisk sans, og man skal vise interesse for det den andre sier eller gjør og så er det [...] vanskelig å være litt uinteressert og interessert om hverandre.

Reglene for «spillet» blir problematiske for Carl. Han vil fremstå uanstrengt, og sikker, men sier at dette er vanskelig når han ikke vet hvilken «rolle» de han prater med foretrekker å ha. Han sammenligner flørting på nett mellom to av samme kjønn med hvordan det ville vært hvis han skulle flørtet med en jente:

Også vet jeg på en måte ikke hvem som sitter på den andre enden og hva de ønsker og hva de vil. Og det er jo liksom sånn datingregler for gutter og jenter, at gutten skal det, og jenten skal det, men når det er to gutter så vet jeg ikke helt hva, hva som er greia da.

Spesielt synes Carl det er vanskelig å vite hvordan man skal føre seg på nett rundt bifile:

For det er veldig mange som er på denne sida da, og som kanskje er bifile, eller de har noen homofile preferanser, men de på en måte distanserer seg litt fra det, og ønsker å tulle litt eller kose litt eller ja, det er en litt sånn greie da, og da er det plutselig ikke så greit å, da er det plutselig veldig vanskelig å vite hvilken rolle man skal ta i forhold til det, i forhold til disse, for sånn har jeg forstått det da at det er, det er ikke alle som identifiserer seg som homofil, og da vet, ja.

Han forteller også hvordan han, da han var ny på Gaysir: «gikk med på noen møter og treff jeg kanskje ikke ville gjort i dag da, men litt for å utforske det.»

På den ene siden har Carl funnet og finner fortsatt støtte i å kommunisere med andre med samme legning, noe som også for Carl gjør at han føler seg mindre alene (Bringaze & White, 2001; Gomillion & Guiliano, 2011). Men han opplever også Gaysir som en arena der det er et visst press på å legge ut de beste bildene av kroppen sin, og der vanlige samtaler til dels er erstattet med at man på forhånd skal vite hva man vil ha, og lete etter andre som vil ha det samme.

3.7.2 Prosessen med å komme ut

Carl forteller at han oppdaget at han likte gutter mot slutten av barneskolen, men at han likevel hadde kjæresten av motsatt kjønn på ungdomsskolen:

Helt opp til tiende klasse så hadde jeg, ja litt sånn flørter med jenter og sånne ting, men så når jeg begynte på videregående så la jeg på en måte bort det da, og skjønte at jeg var, var homofil, men det var ikke en del av livet mitt da.

I et par år forteller Carl hvordan han ikke hadde noe romantisk- eller seksualliv, før han i slutten av tenårene begynte å utforske sex med gutter. I begynnelsen var det ikke noe han snakket med noen om, men:

Så våknet jeg opp en dag da, i [årstall], og så var det plutselig bare helt ok, og så begynte jeg å si det til folk, en etter en etter en. [...] Jeg vet ikke om selvtilliten min hadde vokst, eller, det var bare helt naturlig for meg og jeg på en måte aksepterte det og var veldig klar for å begynne å utforske det.

Carl forteller at han så på både *Buffy* (Whedon, 1997) og *True Blood* (Ball, 2008) i den perioden: «Nå skal ikke jeg si at de har direkte oppfordret meg til aksept, men det er jo på en måte to serier med LBH-karakterer og sånne ting, og det, så, nei, det så jeg på da.»

Av andre faktorer som han tenker hjalp ham å komme ut, nevner han det at han hadde profil på Gaysir, og at en god venninne av ham hadde kommet ut noen år i forveien. Han beskriver det som en fin opplevelse, og sier at det:

[Det] var veldig rart, for det kom veldig plutselig, og det sånn, jeg kan huske at jeg begynte å si det til folk, og de bare, «Oi» og jeg bare «Nå er det helt ok, nå bryr jeg meg ikke i det hele tatt. Og dere må gjerne si det videre til folk, men jeg vil gjerne si det selv, for det er så gøy å se når, hvor glade folk blir når de får høre det direkte fra meg».

Carls opplevelse av at de første han kom ut til ble glade på hans vegne kan nok sies å ha vært en positiv forsterkning. Men hva bidro til denne morgenen han forteller om, der han våknet og var klar? Sammenlignet med Bjørn, som i tiden før han kom ut søkte til mørke, dystre filmer om andre homofile, er det en påfallende forskjell til seriene Carl så på. Seriene *Buffy* og *True Blood* går igjen i flere av temaene til Carl, og vil bli nevnt videre senere i oppgaven.

Men det å sette media, og da spesielt fantasi-sjangeren, som eneste årsaksforklaring på hvorfor denne perioden gikk så bra for Carl, blir å tillegge media mer makt enn det finnes støtte for. Carl hadde også venninnen sin som rollemodell, i det at hun kom ut før ham, og hans egne slutninger og prioriteringer i livet sitt må heller ikke undervurderes:

Det var en periode der mye gikk fint. Det, gode venner, det gikk veldig bra på skolen, veldig, veldig bra, og da tenkte jeg at, at det at for eksempel den lokale kule gjengen som mekket biler og som drakk hjemmebrent, om de synes det var teit at jeg var homofil, så tenkte jeg at hvorfor skal jeg bry meg om det? Så jeg tror det på en måte bare var, at jeg ikke helt følte for å innrette meg etter alle andre, og ikke kjente på den, kjente på en måte på de sosiale, er det konvensjoner eller normer som dro.

3.7.3 Diskriminering

Flere amerikanske studier har vist at LHB-ungdom eksponeres for mer diskriminering og vold enn heterofile ungdommer (for en oversikt se Meyer, 2003). Carl forteller hvordan han også

vokste opp i et miljø der det ikke var lett å føle seg annerledes: «Stefaren min kunne kommentere litt sånn, kanskje ikke hatefullt, men litt sånn, ja, gjøre litt narr av homofile på TV og sånne ting.»

Ikke bare stefaren, men også vennene gjorde narr av homofile: «*Brokeback Mountain* var jo på en måte en sånn, en vits ja [...], og det morsomste guttene kunne gjøre på barneskolen var å sette på noe homoseporno på PC-salen før alle kom inn.»

Slik ble media også misbrukt ved å gi opphav til diskriminerende humor og uønsket eksponering. I kraft av bare det å være annerledes enn majoriteten vil det å være en åpen LHB-person i media og i samfunnet innebære fare for diskriminering. Flere studier må til for å undersøke om synet på LHB-personer i for eksempel filmer og serier, kan påvirke i hvilken grad filmen blir brukt som referansepunkt for diskriminering senere i samfunnet. Man kan lage en hypotese om at en film som *Brokeback Mountain* (Schamus & Lee, 2005), som viser homofile menn som skammer og gjemmer seg, og blir utsatt for grov vold, lettere vil, som Carl sier, brukes i diskriminerende humor, enn for eksempel serien *Buffy*, som viser LHB-personer som mottas med aksept og vennskap. Men spørsmålet om man kan eller bør stille moralske krav til filmer er ikke uproblematisk (se diskusjonsdelen for mer om dette).

3.7.4 Støtte

Carl har som sagt, funnet mye støtte i seriene *True Blood* og *Buffy* i prosessen med å komme ut, og med et par unntak, gir han uttrykk for at han føler at media er på hans side:

Jeg kan, merker jo at på en måte at media da, ved å på en måte, at det normaliserer det til en viss grad fordi at det er jo på en måte medier og serier er jo sånn, det kultiverer oss jo til å forstå verden.

Men han ser også hvordan media ikke alltid har vært like storsinnet:

Men det tror jeg er både på godt og vondt og, fordi det kan jo være at i enkelt perioder så var det jo homosepatruljen på TV, og det var, ja, som igjen er veldig stereotypi,

stereotypisk og såne ting da, og Jan Thomas da, og på en måte utseendefokus, mote og at på en måte den veldig feminine stereotypien av homofile ble veldig eksponert.

Gross (som sitert i Jackson, 2009) påpeker hvordan ungdom som kun har heteronormative informasjonskilder i nærmiljøet, ikke vil ha noe annet valg enn å akseptere medias stereotypier av LHB-personer som sannhet. Carl tenker at stereotypiene var en vei inn i media for LHB-personer, og at det nå i de siste årene har bedret seg. Det beste eksempelet på dette, mener Carl, er *True Blood*, der flere av rollene er LHB: «Lafayette-karakteren, det er en karakter i den serien da, som har fått veldig mye skryt for å være veldig original, og lite stereotypisk.»

Carl forteller om hvordan media bør være bevisst valgene sine:

Man kan på en måte lage veldig late, uoriginale stereotypiske karakterer, og sende de i beste sendetid og så forstår folk det på den måten, eller de kan på en måte lage vanlige mennesker med andre seksuelle legninger, på en måte ha de med uten å tematisere det så veldig og fremmedgjøre det så veldig, og det føler jeg at det blir mer av og det synes jeg er fint.

3.7.5 Verden som skremmende

Men etterhvert som Carl har funnet seg mer til rette i identiteten sin som homofil, og på universitetet, har han også mistet noe:

Når jeg går på dette studiet her, så er det veldig mange forståelsesfulle og mennesker som har et veldig kritisk blikk, på både det de ser i media, og det de ser rundt seg og de er veldig forståelsesfulle, [...] så jeg vet på en måte ikke helt hvordan det egentlig står til der ute, etter å ha vært her, for her føler jeg det er ganske ja.

Han har i likhet med Dani, en følelse av at han ikke ser hvordan folk tenker om homofili i samfunnet lenger. Det er en trygghet på universitetet, og verden utenfor står og truer:

Og her er det jo ikke sånn at alle sluker det de ser på Paradise Hotel, og tenker at det er sånn verden er og det er sånn man skal være, ikke at alle andre gjør det, men at på en måte da. Jeg synes det er vanskeligere å se på en måte på min omgangskrets nå og få et bilde av hva som er den generelle holdningen til homofili.

Carl tenker at det er en sammenheng mellom utdanningsnivå og hvordan man påvirkes av media: «Og da tenker jeg på medias innflytelse, at den kanskje ikke er like sterk her?»

Dermed står Carl overfor et valg. Han føler et ansvar for å representere legningen sin i samfunnet, men dras samtidig mot det han føler er en lettere hverdag:

Det hadde vært kjempefint å stått som et eksempel og vist folk at jeg ikke er sånn og sånn i hjembygden min og, men det er ett eller annet deilig med å vite at her er det på en måte, her må jeg ikke hjelpe folk med å, med å forstå at jeg er normal.

Som en minoritet med utdanning og ressurser står Carl og de andre deltagerne i en posisjon til å selv kunne være rollemodeller for andre rundt seg i livet, og da kanskje spesielt innen psykologifeltet. Men å føle på et press for å flytte fra Oslo for å påvirke hjembygden til å bli mer åpen for LHB-personer kan kanskje sees på som diskriminerende i seg selv.

3.7.6 Kjærlighet i media

Carl blir spurt om han kan komme på noen LHB-personer i media som fremstilles i en romantisk setting. Da står han fast: «Rent sånne positive kjærlighetsfremstillinger? Det kommer ikke, det kommer jeg ikke på, [...] så vet jeg jo at det er mange som har stått frem som homofile, men det har jo ikke vært noen sak på deres kjærlighetsliv.»

Etter å ha tenkt seg om kommer han på ett par:

Det er Jan Thomas og kjæresten da, som er det homofile paret jeg kommer på i Norge som. Jeg vet om mange homofile, men homofile par, der vet jeg veldig få, der kommer jeg på veldig få. Jeg vet ikke hva grunnen til det er, om på en måte at det er at homofili

i seg selv er på en måte noe som overskygger menneskene bak det, jeg vet ikke. Men akkurat det romantiske, jeg klarer ikke å bruke det som en tråd for å komme på noen mennesker eller sånne ting.

Carl omtaler homofili som noe som overskygger menneskene bak det. Dette kan sees på i motsetning til Dani som følte det å være LHB i media gav reportere og lignende «lov» til å spørre og grave i privatlivet deres. Carl tegner billedlig det å komme ut i media som en vegg som står mellom privatlivet og befolkningen:

Jeg kan komme på homofile karakterer og homofile personer, men da er det på en måte, da har jeg liksom lagret det i minnet som en egenskap ved de, og ikke som i, og ikke noe mer, ikke noe om hvordan det er og hvordan de lever. Og det er jo på en måte det jeg sier, at når jeg er på nettfora og sånne ting, så har jeg ikke helt den sosiale etiketten, de sosiale reglene, hvordan skal man forholde seg til hverandre, er det ok å være frempå, skal man trekke seg tilbake, skal man, jeg vet ikke. Det er på en måte, jeg vet ikke helt hvordan man skal være da.

Her trekker selv Carl en rød tråd gjennom to av temaene sine, Gaysir og kjærlighet i media. Han er enig i at heterofile har et fortrinn fremfor homofile når det gjelder rolleøring:

De kan jo modellere til en viss grad, på en måte det vi ser i media, og det er ganske mye. Kjærlighet er jo på en måte et tema, enten sekundært eller primært i nesten alt av fiksjon, både på TV og i bøker.

Mens i historier om homofile, forteller Carl, er det tematikken om å komme ut som overskygger resten av privatlivet:

Det jeg husker å ha sett så er det sånn tema at den ene er i skapet, og den andre ikke er det, den ene er kanskje litt mer skjult enn den andre og det er problematisk fordi at, ja, den ene ser ut til å ville det mer enn den andre, men så snur det, og så vil begge det like mye, og det er veldig, ja, det er veldig sånn.

Er det tilfeldig at der Carl selv opplever å stå fast, er der han forteller at media slutter å

modellere samspill mellom LHB-personer:

Det har jeg fått mange spørsmål på, og, «Jeg er ikke homofil, og jeg lurere på om det er?» «Og hvordan er det liksom det er?» og hvordan er det på en måte man samhandler og sånne ting, og da føler jeg at jeg har ikke så mange svar å gi, og jeg tror det er mange homofile som vet mye mer om dette enn hva jeg gjør, etter å ha vært i forhold da, men hvis du er sånn som meg da, og kun har mediene å forholde deg til og ikke har hatt et forhold, så er det veldig, så har man veldig lite å gå på, sånn i forhold til hva man vet og kan og sånne ting, føler, ja.

Carls følelse av å ikke vite gir ham ikke bare problemer med hva han skal svare når heterofile spør, men også konkret med hvordan han skal oppføre seg:

Jeg tenker det hadde vært lettere å dra på date med en jente. Da ville det vært sånn, dra ut stolen, kjøpe blomster, ta initiativ på hvor man skal gå og være litt bestemt, «Vi drar dit, for det har jeg lyst til», og så synes den andre det er spennende at jeg har valgt ut noe og ja, og du ja, og så er det meg som finner ut hva jeg vil ha, og så bestiller hun det samme og så er det på en måte, og så er det sånne typiske triks man skal gjøre, man skal være interessert, men ikke for interessert, ja, jeg føler det hadde vært mye lettere enn å dra på date med en gutt eller fyr da, for da vet jeg egentlig ikke hva han er.

Carl sier at han ikke er sikker på hva mannen han ville gått ut med er. Han beskriver en usikkerhet for hvordan den andre personen ville foretrukket å bli behandlet på et stevnemøte. Forståelsen av at LHB-forhold ikke trenger å være dikotomier, der den ene har en mer feminin, og den andre en mer maskulin rolle, gir ikke Carl noen retningslinjer for hvordan han skal føre seg.

3.7.7 Åpenhet

Carl sier at han skulle ønske det var flere åpne LHB-personer i media: «Det ville normalisert det veldig, og helst på mange arenaer da, jo flere jo bedre.»

Han føler at mange tenker på LHB-identitet som noe som primært hører til på soverommet:

Det er fremdeles noe ved homofili som liksom skal være litt privat og sånn: «Det du gjør i sengen, det er din sak». Men da føler jeg at det nesten sidestilles med en fetisj, eller en seksuell preferanse, at det er på en måte, at det er på en måte så privat da.

Han poengterer at seksualitet og legning er med oss i møte med alle vi treffer:

Man forholder seg til mennesker i forhold til seksualitet, gutter forholder seg til jenter, og jenter forholder seg til gutter, og der har du på en måte et samspill. Det kan ofte bære preg av litt flørtet-het og sånne ting og på en måte, og sånn så, og sånn sett så er det jo, folk liker å ha noe å forholde seg til.

Carl er oppgitt over at på den ene siden er mennesker som setter likhetstegn mellom LHB-identitet og sex, og på den andre siden, de som generaliserer og omtaler LHB-personer som en gruppe med felles interesser og samme smak i klær og musikk og lignende. Carl ser til sine heterofile venner og skildringer av heterofile i media og ønsker at sin omgang med andre mennesker uavhengig av legning kunne vært like avslappet:

Det er på en måte, og det der er jo også en sånn greie at, det er en veldig sånn løssluppenhet hvor der, sånn heterofil interaksjon mellom gutt og jente. Man kan ha kjæreste, man kan være totalt uinteressert, eller totalt og totalt da, men flørting, og liksom vitsing, og gjøre litt narr og på en måte, det er en veldig god sånn, lettbeinhet over hele det seksuelle mellom en mann og en kvinne som er veldig sånn fint og lett da som jeg skulle ønske det var mer, både som homofil da, så skulle jeg ønske at jeg og kunne flørte med jenter og gutter og sånn og at det ikke skulle bli tatt på noen som helst måte.

Han skulle ønske han kunne slippe at jenter ble usikker på legningen hans hvis han flørtet litt, og han ser på hvordan heterofile gutter flørter med hverandre på en tøysete og vennskapelig måte, og forteller om et ønske om å kunne delta i denne samhandlingen, uten at det at han selv er homofil skulle gjøre det så seriøst. Eksempelet som blir trukket frem er hvordan media kunne fasilitert denne åpenheten i samfunnet ved å gi en av hovedkarakterene i serien *Friends*

(Crane, 1994) en LHB-identitet:

Jeg tror at hvis en av dem var homofil og allikevel var med på leken, at på en måte, eller Ross var bifil da, og både Chandler og Joey flørtet med Ross, og Ross flørtet med alle, og det var på en måte sånn naturlighet over det, så tror jeg det ville gjort det lettere for folk å forstå.

Carl forteller videre om hvordan han har møtt mennesker som har vist ham at dette er mulig:

De er homofile, de er gutter, de flørter med jenter og gutter som er heterofile og homofile, og bryr seg ikke om å bli avvist, for de tuller jo bare, og de vet det selv, og de er komfortable med det, så jeg vet jo at det er mulig, det avhenger jo ikke bare av hva samfunnet synes om en, men også litt av egen selvtillit og egen på en måte, lynne, og på en måte å interagere med mennesker på, men jeg føler enda at det er litt, ja.

Carl poengterer viktigheten av selvtillit i slike sammenhenger, men føler allikevel at han som homofil ville tatt en større sosial risiko enn en heterofil mann ville gjort i samme situasjon:

Det er på en måte utelukkende romantisk når det først er noe flørting fra min side, da er jeg på jakt, da skal jeg ha meg noe, eller at det gjør det hele litt mer seriøst da, og det kan være at jeg føler det litt sånn når jeg skal gå på datingsider og, at jeg føler at jeg legger litt for mye i ting, og, og rett og slett blir påvirket så mye av det selv, at jeg blir mer seriøs, og tenker mer på ting og, men jeg føler de forventningene gjør at jeg endrer atferd da. At det er liksom forventningene ja.

Forventningene, som Carl føler ligger implisitt i samhandlingsmønsteret på blant annet nettstedet Gaysir, om at han som homofil skal oppføre seg på en viss måte, påvirker ifølge ham selv, atferden hans direkte.

Carl påpeker at medieindustrien sjeldent tør å leke med flørting mellom to menn, uavhengig av legningen deres, unntaket er *True Blood*, en av yndlingsseriene hans:

Alle vampyrene er litt sånn bifile og det, de har sånne scener med de største, de mest

barske heterofile mennene har sånne drømmesekvenser der de plutselig er homofile, og hun ene jenten som er heterofil switcher plutselig midt i og er en av de hovedkarakterene og der er det litt sånn, sånn uanstrengt portrettering av homofili, og når jeg sier uanstrengt så mener jeg uten å måtte gå igjennom de, alle de klisjéene av hvor vanskelig det er å komme ut og hvor annerledes man er og på en måte, hvor det må bli et tema i seg selv da, at personen er homofil, at det må, at det, at man kan gå forbi det, at sånn er det, og sånn er dens historie videre, for det føler jeg ofte historien blir homofili, eller at det blir et tema i seg selv, men det som er interessant er å se homofile karakterer utforske andre sider ved seg selv, nødvendigvis med at de er homofile, men ikke at alt skal skje i kraft av at de er homofile, som det ofte, ja.

Carl trekker tråden mellom homofile og vampyrene som i serien har gått ut offentlig og fortalt verden at de eksisterer: «Ja, og de er jo liksom litt mystiske som vampyrer og de har jo liksom, det er jo en litt sånn analogi da, dette med å komme ut av skapet og vampyrene har gjort det.»

Carl ser og likheten mellom forholdet til hovedpersonene i serien og LHB-forhold: «Hun opplever litt sanksjoner fra de rundt seg da hun begynner å date den ene vampyren.»

Noe som kan knyttes til det Carl sa tidligere om hvordan *True Blood* var til støtte for ham i tiden da han kom ut. Men *True Blood* er ikke den eneste fantasy-serien som Carl synes er bra for LHB-personer. *Buffys* introduksjon av ene hovedpersonen som lesbisk modellerte, sier Carl, vennskap mellom henne som lesbisk og de andre heterofile karakterene på en fin måte:

Så tør de å vitse med det, og tulle med hun da, og jeg tror det er veldig sånn folk er redd for å være homofobe og sånne ting hvis de, ja, hvis de tuller med at, tuller med homofili da, men jeg føler at det er litt hemmende igjen, fordi med en gang man ikke kan le av seg selv, og ikke kan le av noe, så blir det så annerledes og rart.

Mot slutten av intervjuet får Carl spørsmål om hvilken påvirkning media har hatt på kjærlighetslivet hans:

Ehm, jeg vil si at media har hatt en positiv påvirkning, men at den har vært veldig

liten, for jeg har veldig lite å forholde meg til. Men uten media så hadde jeg visst enda mindre da, for jeg har jo *True Blood* jeg kan se på, og Gaysir hvor jeg begynner å utforske, men enda ikke vet så mye og derfor er litt forsiktig. Men jeg har jo på en måte disse, og det er jo på en måte noe der ute å se på, og uten det så hadde det vært, så hadde jeg vært helt i blinde nesten.

3.7.8 Oppsummering

Carl forteller om hvordan Gaysir har gitt ham kontakt med andre LHB-personer, samtidig som han føler frustrasjon over fokuset på sex og hvor vanskelig det er å få til en god samtale, noe som kanskje kan sees i sammenheng med at han ikke har funnet noen å utforske hvordan det er å være i et forhold med. Prosessen med å komme ut beskrives av Carl som en positiv opplevelse, med flere positive faktorer som bidro. Blant annet TV-serier med LHB-personer som fremstår vellykket, var noe Carl fant støtte i. Men Carl har også opplevd i oppveksten at homofili var noe de rundt ham gjorde narr av. Denne holdningen ser han mindre av i Oslo, og spesielt på universitetet, men dette gjør verden utenfor skremmende. Som Dani er han redd for at han her har en falsk trygghet. Carl synes også det er vanskelig å finne eksempler på kjærlighet mellom to av samme kjønn i media, og dette igjen gir ham en utfordring i hvordan han skal oppføre seg, for eksempel på stevnemøte. Carls siste tema, åpenhet, kan knyttes til alle de andre temaene, i hvordan han tenker at hvis det var mer åpenhet rundt LHB-tematikk så hadde det for ham selv og andre vært enklere å forholde seg til mennesker generelt.

3.7.9 Refleksjoner

Carl er den av deltagerne som har funnet mest støtte i media i form av å se TV-serier med vellykkede LHB-personer, og samtidig den deltageren som beskriver prosessen med å komme ut som minst problematisk. I hvilken grad disse to henger sammen er vanskelig å si, men det er tankevekkende. På den andre siden må denne sammenhengen tolkes forsiktig da den sammenfaller nøyaktig med forforståelsen min av hvilken positiv effekt man kan få av det å ha vellykkede LHB-personer som rollemodeller, skjønt annen forskning også støtter dette (Gomillion & Giulianos, 2011).

4 Diskusjon

4.1 Tema

Nå vil oppgaven gi en presentasjon av, og diskutere deltagerens tema opp mot hverandre. Flere av deltagerne hadde lignende, eller overlappende tema, som prosessen med å komme ut og støtte. Andre deltagere fokuserte på et spesifikt aspekt, som Gaysir hos Carl for eksempel, innen noe som for andre ble et videre tema, støtte.

4.1.1 Rollemodeller/Støtte/Åpenhet/Pornografi/Gaysir

Min forståelse før jeg gjennomførte intervjuene var at man som LHB-person i større grad knytter seg til rollemodeller i media, både fordi det er færre LHB-personer i media, men også fordi det for de fleste vil være langt færre LHB-personer i nærmiljøene. Denne forståelsen fikk jeg også underbygget da jeg leste forskningsartikler om emnet (Gomillion & Guiliano, 2011; Steel, 1999). I forlengelsen av dette tenkte jeg at ikke bare personene, men også filmene med LHB-karakterer ville erindres av denne studiens deltagere i større grad enn hos andre. Dette var ikke det jeg fant. Bjørn og Emilie gav uttrykk for at det var vanskelig å huske filmer som hadde vært viktige for dem, og Dani hadde problemer med å komme på eksempler på LHB-personer i media i det hele tatt. Dette bør ikke forstås dit at media ikke er viktig for LHB-ungdom, men påvirkningen kan kanskje tenkes å være mindre direkte og/eller mindre synlig enn tidligere forskning noen ganger indikerer. Et annet alternativ er at selv om likhet mellom rollemodellen og individet predikerer rollemodellens påvirkningskraft (Basow & Howe, 1980; Giuliano, Turner, Lundquist, & Knight, 2007; Gomillion & Giuliano, 2011; Karunanayake & Nauta, 2004; Lockwood, 2006), kan kanskje andre faktorer i disse filmene ha gjort at karakterene ikke var lett å relatere til, selv om de var LHB.

Anna og Emilie skiller seg ut her. Anna forteller om hvordan hun kunne identifisere seg med de mannlige karakterene i filmen *Weekend*, og Emilie forteller om hvordan hun kunne identifisere seg med sterke kvinner fra litteraturen, selv om ingen av disse karakterene selv

var lesbiske. For Anna betyr dette at rollemodellens kjønn ikke er avgjørende, noe Giuliano, Turner, Lundquist og Knight (2007) også fant for kvinnene i deres studie. For Emilie vil det si at heterofile rollemodeller kan være til inspirasjon, til tross for forskjell i legning. Dette vil på mange måter være selvsagt også for andre LHB-personer, innen felt som akademia og sport, men spørsmålet gjenstår om i hvilken grad bilder av det motsatte kjønn og heterofil kjærlighet i media kan generaliseres til å inspirere LHB-forhold.

I motsetning til Gomillion og Giulianos (2011) studie, der deltagerne i stor grad rapporterte at media hadde støttet dem ved å tilby rollemodeller og inspirasjon, er deltagerne i denne studien mindre uttalt om rollemodeller betydning. Unntaket her er Carl som eksplisitt sier hvordan flere rollemodeller og mer åpenhet hadde hjulpet ham med å modellere atferd. Likevel uttaler også de andre seg i samsvar med Gomillion og Giulianos funn om at flere og mer varierte LHB-rollemodeller i media sannsynligvis vil påvirke LHB-personers identitet positivt, og at de opplevde media som støttende bare i kraft av å se andre LHB-personer (Bringaze & White, 2001; Gomillion & Guiliano, 2011). I den forbindelse trekker Bjørn frem pornografien som et medium der han kunne se andre homofile menn. Og spesielt Carl, men også Dani, trekker frem Gaysir som et annet medium der de kunne ha kontakt med andre LHB-personer.

4.1.2 Usikkerhet/Prosessen med å komme ut

Alle deltagerne forteller om medias rolle i prosessen med å komme ut, men Emilie og Dani fokuserer i tillegg på hvordan de i begynnelsen var usikre på legningene sine. Begge to forteller om hvordan medias seksualisering av lesbiske var støtende i denne usikre perioden. Anna, som eneste deltager som ikke er åpen om legningen sin til alle, legger i intervjuet mer vekt på negative konsekvenser for kjente personer ved å komme ut i media, noe de andre ikke er like opptatt av. Men Bjørn, Dani og Emilie understreker at tiden før de kom ut, og delvis i etterkant, var vanskelig. Det kan tenkes at Carl bagatelliserer problemene i sin egen prosess med å komme ut, men å anta dette uten videre finnes det ingen evidens for i forskningen. Man kan derimot tenke seg at Sophies (som sitert i Bringaze & White, 2001) forskning på lesbiske kvinner, kanskje kan generaliseres til homofile menn: Sophie utviklet i 1987 den første psykologiske modellen for lesbisk identitet, og til forskjell fra tidligere forskning fant hun at lesbiske kvinner som kom ut, ikke nødvendigvis gikk gjennom en periode med negativ

identitet, før de utviklet en positiv identitet. Carl er også den eneste deltageren som forteller om mer aksept mot LHB-personer i seriene han så i perioden da han kom ut.

4.1.3 Diskriminering/Stereotypier/Stigma/Verden som skremmende

Alle deltagerne beskriver bilder de har fått i media av LHB-personer som fremstilles stereotypisk eller diskrimineres, noen gjennom fiksjon i filmer og TV-serier, andre i nyhetene. Dani forteller også om egen stigma overfor lesbiske, men klarer ikke å plassere hvor denne kommer fra. Bjørn og Anna påpeker hvordan LHB-personer blir behandlet bedre i Norge enn svært mange andre steder, noe som for eksempel norsk lovgivning innen LHB-personers rettigheter kan gi evidens for. Og Dani og Carl forteller om hetsing av LHB-personer på nettet, og en annen kultur i hjembygden, som begge deler gjør miljøet på universitetet til noe tryggere enn verden utenfor. Støtte til dette temaet kan finnes i undersøkelser gjort av Gallup i USA (som sitert i Gauntlett, 2008), hvor 42% mente seksuelle relasjoner mellom to voksne, samtykkende mennesker av samme kjønn burde være ulovlig. Yngre generasjoner er mer tolerante enn eldre, og studier viser ifølge Gauntlett at toleransen er økende, men dette gir et bilde av at det også i Vesten fortsatt forekommer ufattelig mye diskriminering.

Medias påvirkning på holdningene i befolkningen kan ikke måles direkte, men studier viser at media er en viktig kilde til informasjon om minoriteter (for en oversikt se Gauntlett, 2008). Dette kan sees i sammenheng med McNair (som sitert i Gauntlett, 2008), som viser hvordan sex og seksualitet nå representeres i et vidt spekter i populærkulturen, og argumenterer for at media har en sentral rolle i endringene i samfunnet. Mer eksponering av hverdagslige LHB-personer i amerikanske medier vil sannsynligvis føre til en økning i toleranse også her i Norge, med tanke på at mye av media vi nordmenn konsumerer kommer fra USA.

4.1.4 Seksualisering av LHB-personer/Lesbisk seksualitet som noe skiftende

Flere av deltagerne kom innenfor andre tema inn på hvordan LHB-personer fremstilles på en seksualisert måte i media. Emilie og Dani knytter dette temaet til usikkerheten de følte i

prosessen med å komme ut, men også Anna forteller hvordan seksualisering av lesbiske og bifile er irriterende for henne og negativt for gruppen, noe Jackson (2009) også fant i sin studie. Emilie og Dani forteller om hvordan de opplever at kvinner i media får en «lesbisk oppvåkning» for å gi filmen eller serien litt spenning, før de går tilbake til menn, noe de begge føler er med på å ugyldiggjøre legningen deres.

4.1.5 Forhold/Kjærlighet i media/Tillit/Barn/Kjønnsroller

Både Bjørn, Carl og Emilie sier at de savner bilder i media av hvordan stabile, langvarige LHB-forhold kan se ut. Bjørn bemerker at slike forhold nok ikke er vesensforskjellige fra heterofile forhold. Carl ønsker å se vanlig interaksjon i et LHB-forhold, uten så mye fokus på prosessen med å komme ut og negative reaksjoner fra andre. Emilie forteller om en manglende tro på at Hollywoods bilde av evigvarende kjærlighet er mulig, kanskje spesielt for LHB-forhold. Dani har også forhold som tema, men for henne handler det om en fin ting i livet hennes der hun får gi og ta imot nærhet og omsorg. Både Emilie og Anna snakker i intervjuet om barn, men kun Dani knytter det å få barn sammen med en annen kvinne til påvirkning fra media. Dani er også den som snakker mest om kjønnsroller i media, selv om klisjefylte roller i LHB-forhold, og stereotypiske fremstillinger av LHB-personer (Cook et al., 2013; Riggle et al., 2008) er noe alle deltagerne opplever som negativt.

4.2 Studiens begrensninger

I all forskning er det viktig å ha i mente metodens troverdighet (eller reliabilitet), bekreftbarhet (eller validitet) og om funnene kan generaliseres. For å ivareta studiens troverdighet har jeg forsøkt etter beste evne å synliggjøre hvilke vurderinger og avgjørelser jeg har tatt, både i valg av metode, og gjennom analysen. Studiens bekreftbarhet har jeg forsøkt å bedre ved å relatere til annen forskning gjennom hele oppgaven, samt å ta opp min egen subjektivitet eller forforståelse både i et eget punkt nedenfor, og ellers gjennom presentasjonen av funnene.

Om studiens funn kan generaliseres til å gjelde i andre sammenhenger er et viktig spørsmål. På den ene siden er deltagerne fem vidt forskjellige individer, som også da er forskjellige fra alle andre med samme alder, legning, studiebakgrunn, etnisitet, sosioøkonomisk status og så videre. Men på den andre siden vil kanskje forskjellen dem imellom gi et utsnitt av denne populasjonen, som kan vitne om mangfoldet i opplevelse. Til tross for en del felles tema mellom deltagerne, er betydningen for hver deltager noe forskjellig. I noen tilfeller er de direkte uenig med hverandre, mens andre steder er det snakk om gradforskjeller. Det er utenfor studies rammer å tale for hele populasjonen av unge voksne LHB-personer i Norge, men den gir likevel et bilde av hvordan det er mulig at medias påvirkning på legning kan se ut.

Deltagerne i denne studien er alle studenter ved Psykologisk institutt UiO, noe som kan ha gitt utslag i at tema som diskriminering og lignende er noe deltagerne har et forhold til ikke bare fra livene sine, men også i lys av at de har studert temaene som psykologiske fenomener. Denne studien kan ikke svare på om dette gjør studiens deltagere mer resiliente for negative effekter, eller om psykologisk kunnskap gjør at de i større grad legger merke til for eksempel diskriminering i samfunnet, som derfor påvirker dem mer. Uansett kan dette tenkes å gjøre generaliserbarheten av funnene i studien vanskeligere, noe som kanskje kan være en del av forklaringen bak forskjellene mellom tidligere forskning og studiens funn.

Et annet aspekt ved intervjusituasjonen som kan ha begrenset studiens potensiale er min egen begrensede erfaring med fenomenologiske intervju, som resulterte i mange tema utenfor oppgavens problemstilling. Nærhet mellom meg som intervjuer og deltagerne som selv er studenter kan også ha bidratt til en kanskje falsk forståelse av hverandre, der jeg kanskje hadde fått mer informasjon hvis deltagerne i større grad måtte forklare seg om aspekter vi her følte var underforstått.

4.3 Forfatterens subjektivitet

Gjennom oppgaven har jeg forsøkt å gjøre leseren oppmerksom på min egen forforståelse i de tilfellene jeg føler denne kan ha spilt en betydelig rolle i tematikken. Dette gjelder i særlig grad i de tilfellene der deltagerne har vært skeptiske til medias stereotypiske fremstillinger.

Mitt standpunkt, som kan ha lyst igjennom både i intervjusituasjonen og i oppgaven, er at media altfor ofte, fortsatt fremstiller LHB-personer, som Dani sa det, som «en annen rase, eller fra en annen planet».

Et annet aspekt som studien viser, som også samsvarer med min egen forforståelse, er deltageres savn av LHB-rollemodeller i media som lever livene sine etter de er kommet ut, uten det ensidige fokuset på negative aspekter ved LHB-identitet.

4.4 Implikasjoner

Studien har gitt unge LHB-personer en mulighet til å uttale seg om sin egen opplevelse av medias påvirkning på kjærlighetslivet sitt. Deres beskrivelser av media som fokusert på negative aspekter, kan være av betydning innenfor for eksempel veiledning og terapi av denne gruppen. Som helsearbeider kan man med støtte i denne og andre studier (Cook, Rostosky & Riggle, 2013; Gomillion & Giuliano, 2011) oppfordre LHB-personer, og kanskje spesielt ungdom, til kritisk tenkning rundt medias fremstillinger. Medier som forventes å være representative for befolkningen, for eksempel nyhetsmedier, bør i større grad reflektere over de etiske aspektene vedrørende hvordan de påvirker LHB-personer, og resten av befolkningens syn på denne gruppen. Men å sette slike krav til fiksjonaliserte medier er mer problematisk med tanke på hvordan film og lignende er kunstuttrykk, som i utgangspunktet ikke har som mål å representere samfunnet korrekt, eller drive holdningsendrende arbeid. Likevel viser deltageres opplevelse at film og serier har mye å si for deres syn på seg selv og LHB-personer som gruppe, i kraft av å utgjøre en så viktig rolle i livene deres, og bør derfor ikke undervurderes eller heves over kritikk. Heldigvis forteller også deltagerne om tegn til bedring: flere karakterer er med uten at legningen deres som LHB er i fokus, og rollene er blitt mer nyanserte. Dette er i tråd med beskrivelsen av TV-dramaet som hevdes å ha gjennomgått en revolusjon de siste årene hva gjelder kompleksitet i historiefortelling og karakterskildring (Sepinwall, 2013). Videre forskning trengs for å replisere funnene, og/eller undersøke hvorvidt de er gjeldende også for andre LHB-personer for eksempel i andre deler av landet, med annen bakgrunn og i andre aldersgrupper.

5 Konklusjon

Denne oppgaven har sett på hvilken opplevelse unge voksne LHB-personer har av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv. Deltagerne er bevisst medias påvirkning, kanskje spesielt siden de alle er rekruttert fra Psykologiske institutt, men opplevelsen av denne påvirkningen er likevel sterk hos dem. Til tross for forskjeller i tema er det noen elementer som går igjen hos deltagerne, blant annet en opplevelse av media som fokusert på negative aspekter ved kjærlighet mellom LHB-personer. Fremstillinger av forhold som dikotomier, men en maskulin og en feminin part og LHB-personer som overdrevet seksualiserte er to av flere stereotyper som fortsatt florerer. Et annet eksempel er hvor ofte prosessen med å komme ut er tema når LHB-personer først er med i for eksempel film eller serier. Selv om denne prosessen ikke alltid fremstilles negativt, står den i veien for andre fremstillinger av LHB-personer som har funnet seg til rette i identiteten sin, og slik kan være rollemodeller for hva unge, og kanskje usikre, LHB-personer kan forvente seg senere i livet. Men deltagerne i studien forteller også om en endring i media de siste årene, der LHB-personer er blitt mer inkludert, og ofte fremstilles bedre enn de gjorde før.

Hvorvidt oppgaven har overdrevet medias makt er vanskelig å svare på. Problemstillingen spør om opplevelsen av medias påvirkning på LHB-personers kjærlighetsliv, og følgelig har intervjuene og analysene i stor grad handlet om dette. Men deltagerne har også gått utenfor oppgavens problemstilling og fortalt om betydningsfull påvirkning fra venner, familie og andre i nærmiljøet.

Det vil også i alle tilfeller være forskjell mellom fiksjon og levd liv. Media viser oss ikke verden slik den er, noe de aller fleste av oss er klar over når vi ser actionfilmer eller science fiction. Slik er det kanskje ikke grunn til å tro at andre typer media vil kunne styre hele vår persepsjon av virkeligheten i kraft av å imitere livet nærmere. Men den tanken gir oss ikke som fagpersoner, retten til å undervurdere betydningen av medias påvirkning, spesielt ikke på minoritetsgrupper som i stor grad fortsatt fremstilles stereotypisk eller på sidelinjen av samfunnet.

Litteraturliste

- Ball, A. (produsent). (2008). *True Blood* [TV-serie]. Baton Rouge: Your Face Goes Here Entertainment.
- Basow, S. A. & Howe, K. G. (1980). Role-model influence: Effects of sex and sex-role attitude in college students. *Psychology of Women Quarterly*, 4, 558-572.
- Bringaze, T. B. & White, L. J. (2001). Living out proud: Factors contributing to healthy identity development in lesbian leaders. *Journal of Mental Health Counseling*, 23, 162-173.
- Chaiken, I. (produsent). (2004). *The L Word* [TV-serie]. Vancouver: Coast Mountain Films Studio.
- Cochran, S. D., Sullivan, J. G. & Mays, V. M. (2003). Prevalence of mental disorders, psychological distress, and mental health services use among lesbian, gay, and bisexual adults in the United States. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(1), 53–61.
- Cohler, B. J. & Hammack, P. L. (2007). The psychological world of the gay teenager: Social change, narrative, and “normality”. *J Youth Adolescence*, 36, 47–59.
- Cook, J. R., Rostosky, S. S. & Riggle, E. D. B. (2013). Gender role models in fictional novels for emerging adult lesbians. *Journal of Lesbian Studies*, 17(2), 150-166.
- Couldry, N. (2003). *Media rituals* (1. utg.). Oxfordshire: Routledge.
- Crane, D. (produsent). (1994). *Friends* [TV-serie]. Burbank: Bright/Kauffman/Crane Productions.

- Crisp, T. (2009). From romance to magical realism: Limits and possibilities in gay adolescent fiction. *Children's Literature in Education*, 40, 333–348.
- Flowers, P., Larkin, M. & Smith, J. A. (2009). *Interpretative phenomenological analysis* (1. utg.). London: SAGE Publications
- Gauntlett, D. (2008). *Media, gender and identity* (2. utg.). London: Routledge.
- Giuliano, T. A., Turner, K. L., Lundquist, J. C. & Knight, J. L. (2007). Gender and the selection of public athletic role models. *Journal of Sport Behavior*, 30(2), 161-198.
- Goligher, T. (produsent), & Haigh, A. (regissør). (2011). *Weekend* [film]. England: Synchronicity Films.
- Gomillion, S. C. & Giuliano, T. A. (2011). The influence of media role models on gay, lesbian, and bisexual identity. *Journal of Homosexuality*, 58(3), 330-354.
- Jackson, S. (2009). 'Hot lesbians': Young people's talk about representations of lesbianism. *Sexualities*, 12, 199–224.
- Karunanayake, D & Nauta, M. M. (2004). The relationship between race and students' identified career role models and perceived role model influence. *The Career Development Quarterly*, 52, 225-234.
- Kelley, D. E. (produsent). (1997). *Ally McBeal* [TV-serie]. Boston: 20th Century Fox Television.
- King, M. P. (produsent). (1998). *Sex og Singelliv* [TV-serie]. New York: Darren Star Productions.
- Kohan, J. (produsent). (2013). *Orange is the New Black* [TV-serie]. New York: Lionsgate Television.

- Lazar, A. (produsent), & Ficarra, G. (regissør). (2009). *I Love You Phillip Morris* [film]. USA: EuropaCorp.
- Lockwood, P. (2006). "Someone like me can be successful": Do college students need same-gender role models? *Psychology of Women Quarterly*, 30, 36–46.
- McLernon, M. (produsent), & Fassbinder, R. W. (regissør). (1982). *Querelle* [film]. Tyskland: Gaumont S.A. Paris.
- Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 5, 674–697.
- Moddelmog, D. A. (2009). Can romantic comedy be gay? Hollywood romance, citizenship, and same-sex marriage panic. *Journal of Popular Film and Television*, 36(4), 162-173.
- Ochman, J. M. (1996). The Effects of Nongender-Role Stereotyped, Same-Sex Role Models in Storybooks on the Self-Esteem of Children in Grade Three. *Sex Roles*, 35, 711-735.
- Poryes, M. (produsent). (2003). *That's So Raven* [TV-serie]. Los Angeles: Disney Channel Original Productions.
- Riggle, E. D. B., Whitman, J. S., Olson, A., Rostosky, S. S. & Strong, S. (2008). The positive aspects of being a lesbian or gay man. *Professional Psychology: Research and Practice*, 39(2), 210–217.
- Rogers, T. (2010, 16. Juli). "The Real L Word": Will TV ever get lesbianism right? Hentet fra http://www.salon.com/2010/07/16/ilene_chaiken_interview/
- Schamus, J. (produsent), & Lee, A. (regissør). (2005). *Brokeback Mountain* [film]. United States: River Road Entertainment.

Sepinwall, A. (2013). *The revolution was televised. The cops, crooks, slingers, and slayers who changed tv drama forever*. New York: Simon & Schuster.

Steele, J. R. (1999). Teenage sexuality and media practice: Factoring in the influences of family, friends, and school. *Journal of Sex Research*, 36(4), 331-341.

Whedon, J. (produsent). (1997). *Buffy* [TV-serie]. Los Angeles: Mutant Enemy Productions.

Vedlegg 1

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Homofiles opplevelse av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv”

Hva innebærer deltagelse i studien?

Studien skal gjennomføres ved Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo, som bakgrunn for en hovedoppgave i profesjonsstudiet i psykologi. Oppgavens problemstilling er «Hvordan opplever unge homofile at media påvirker deres forventninger til kjærlighetslivet?» Data vil innhentes ved intervju av frivillige deltagere, som rekrutteres ved hjelp av epostlister. Alle intervjuer vil forgå på Psykologisk institutt (Forskningsveien 3a), og utføres av psykologistudent, og ansvarlig for oppgaven, Mona N. Bollestad.

Deltagelse i studien består av å møte til ett intervju, som vil ta en til to timer. Spørsmålene vil omhandle temaer som syn på media, rollemodeller og romantikk, og intervjuet vil bli tatt opp på lydopptak, for senere å kunne transkriberes. Som takk for deltagelse vil man få et gavekort fra Akademika på 150,-.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det vil kun være intervjuer og veileder ved oppgaven som vil ha tilgang til personopplysningene. Opptak og personopplysninger vil bli lagret forsvarlig, og navnelisten vil lagres adskilt fra øvrige data.

Deltagerne vil ikke kunne bli gjenkjent i publikasjonen.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i april 2014. Og da vil alle personopplysninger og opptak bli slettet.

Frivillig deltagelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta kan du sende e-post til monanb@student.sv.uio.no. Hvis du har spørsmål om studien, ta kontakt med Mona N. Bollestad (93001527) eller veileder Ole Jacob Madsen (41105231).

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Vedlegg 2

Intervjuguide

Introdusere studien, opplyse om rett til å trekke seg fra studien osv.

Bakgrunnsspørsmål

Hvor gammel er du?

Er du lesbisk/homofil eller bifil?

Har du en samlebetegnelse du bruker for alle som ikke er heterofile?

Medievaner

Leser du mye? Hva leser du? Romaner? Aviser?

Ser du mye på TV? Filmer? Serier? Reality? Informasjonsprogrammer? Nyheter?

Tilbringer du mye tid på internett? Filmer? Serier? Nyheter? Sosiale medier? Blogg? Artikler?

Hører du mye på radio? Er det noen radioprogrammer du liker spesielt godt?

Hva slags musikk liker du best? Er du opptatt av tekstene i sangene du liker?

Spiller du TV- eller PC-spill? Hvilke da?

Er det noen medievaner du har, som jeg ikke har spurt deg om som du kan komme på?

Har det alltid vært sånn?

Likte du noe annet før?

Forhold/personlig

Er du i et forhold nå? Hvor lenge har dere vært sammen? Hvor lenge har dere kjent hverandre?

Har du tidligere vært i (andre) romantiske forhold? Hvor mange? Når var det første? Når tok det siste forholdet slutt? Hvor lenge varte de? Har du vært romantisk involvert med noen andre enn disse?

Hvor gammel var du da du først oppdaget at du var LHB?

Gjorde bøker, filmer eller lignende det lettere eller vanskeligere for deg å oppdage dette? Hvordan?

Hvor gammel var du da du kom ut?

Gjorde bøker, filmer eller lignende det lettere eller vanskeligere for deg å komme ut? Hvordan?

Har du venner, familie eller bekjente som er LHB?

Kan du si litt om hvordan disse/han/hun har vært rollemodeller for deg?

Kan du komme på noen forskjeller i hvordan disse/han/hun og media har påvirket kjærlighetslivet ditt?

Opplevelse av media

Kan du komme på (andre) mediefigurer, karakterer i bøker eller på TV eller i film, eller kjendiser som er LHB?

Er det noen av disse du ikke liker?

Er det noen av disse du ser opp til eller liker veldig godt?

Hvorfor det?

Kjenner du andre LHB-personer som føler det samme om denne personen?

Skulle du ønske det var flere LHB-personer i media?

Tror du andre ønsker det samme?

Hvorfor/hvorfor ikke?

Hva tenker du om medias fremstilling av LHB-personer?

Synes du det er forskjeller i hvordan media fremstiller lesbiske, homofile og bifile?

Er det forskjell i hvordan de fremstiller yngre og eldre LHB-personer?

Søker du inspirasjon eller støtte i media i forhold til legningen din?

Vil du si at media har hatt en positiv eller negativ påvirkning på kjærlighetslivet ditt?

Har du i media noen gang sett en person som har gjort så stort inntrykk på deg at du tenkte, sånn vil jeg også være? Eller tenkt at sånn burde jeg og oppføre meg?

Hender det at du identifiserer eller sammenligner deg selv med karakterer fra filmer o.l.?

I hvor stor grad? Bestemte karakterer? Historiene?

Var karakterene homofile selv?

Hadde de problemer med andre karakterer eller med seg selv i (bøkene/filmene/seriene)?

Har du hatt problemer med dette? Lignet karakterene på deg (ellers)?

Hva med å dagdrømme om handlinger eller personer fra filmer o.l.?

Er det noe du gjorde før?/Er det noe du også gjorde da du var yngre?

Har du noen eksempler på slike karakterer?

I disse drømmene/tankene, så du deg selv som hovedpersonen i spesifikke filmer o.l.?

Erstattet du ham eller henne? Eller var du med denne personen?

Var disse drømmene/tankene romantiske eller inneholdt de noen form for intimitet?

Kan du beskrive denne intimiteten? Var det kun sex? Var dere kjærester? Var historien rundt den samme som i filmen, eller forandret den seg?

Fremtid

Når du ser for deg livet ditt fremover, er du i et romantisk forhold om 5 år?

Av alle mediefigurene vi har snakket om nå, ligner dette forholdet på forholdet til noen av disse personene?

Hvordan da?/Hva er forskjellig?

Alle forhold er forskjellige. Hvordan er det for dere? Hvordan ser du for deg et fremtidig forhold? Hvorfor ser det slik ut?

Har du rollemodeller, eller andre i nærmiljøet ditt som har det slik?

Avslutning

Nå har jeg spurt deg mye om rommatikk, framtidspåstillinger og påvirkning fra media.

Hvordan har dette vært?

Er dette noe du har tenkt mye på før?

Er det noe du tenker nå som er nytt?

Hvordan tror du media hadde påvirket deg annerledes hvis du var heterofil?

Da jeg rekrutterte til denne studien spurte jeg spesifikt etter LHB-deltagere. I nærmiljøet og i media har heterofile forbilder rundt seg for hvordan heterofile forhold kan «se ut», hele tiden, helt fra de var små. Det jeg lurer på er hvordan det kanskje er annerledes for deg å se for deg kjærlighetslivet ditt, enn det er for heterofile? Hvordan var dette for deg å vokse opp med så få LHB-personer i media? Hadde du noen forbilder som du brukte for å lage deg bilder av kjærlighetslivet ditt i fremtiden?

Har du spørsmål før vi avslutter?

Vedlegg 3

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS

NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfages gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Ole Jacob Madsen
Psykologisk institutt Universitetet i Oslo
Postboks 1094 Blindern
0317 OSLO

Vår dato: 08.10.2013

Vår ref: 35634 / 2 / MB

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 25.09.2013. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>35634</i>	<i>Homofiles opplevelse av medias påvirkning på eget kjærlighetsliv</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Ole Jacob Madsen</i>
<i>Student</i>	<i>Mona Nedregotten Bollestad</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.04.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Marianne Bøe

Kontaktperson: Marianne Bøe tlf: 55 58 25 83

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Mona Nedregotten Bollestad Olav M. Troviksvei 12 0864 OSLO

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kjyrre.swarna@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uib.no

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 35634

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan unge homofile opplever medias påvirkning på deres kjærlighetsliv.

Utvalget informeres skriftlig, og det innhentes skriftlig samtykke. Informasjonsskrivet til utvalget er tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår.

Det vil innhentes sensitive opplysninger om seksuelle forhold jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 d).

Forventet prosjektlutt er 15.04.2014. Datamaterialet anonymiseres ved at verken direkte eller indirekte personidentifiserende opplysninger fremgår. Lydopptak og samtykkeerklæringer slettes. Indirekte personidentifiserende opplysninger fjernes, omskrives, eller kategoriseres tilstrekkelig.